

ELOFIZETÉS

HELYREN:

Egy évre 34 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre 38 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

6-hasábos betű sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Egytíz betű sor 40 fillér.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egy-
vasutak palotájában
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

Arad, 1910.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, szeptember 4.

Mai számunk főbb közleményei:

Fenyeget az igazságügyminiszterium.
Az ipartestületi választások.
A püspök és az ápolónő.
A kormány munkaterve.
Pesti tréfák.
A fekete gyémántok csalól.
Kezdődik!
Viszálykodás az orvosszövetségben.
A hamis ékszer.
Bűnpör a szigorú színházi kritika miatt.
A Weltzer-gyár osztaléka.
Tarkaságok.

Az ipartestület háboruja.

Arad szeptember 3.

Viharmag, ellenségeskedés, habzó szenvedély gyűlt meg a házban, amely homlokán „Isten áldását” kéri a tisztos iparra. S az istenáldás helyett a turáni átok szállt az aradi ipartestületre: az ok nélkül való pártoskodás, a mely a politika belekeverésével zavarja meg a közérdekű működést.

A patvarkodásnak, a mely az ipartestület holnapi közgyűlésén akarja a mérgét kiadni, több részlete, oka van. De az alapja az egyenlenségnek, a zavarnak az a törekvés, amely pártpolitikai tendenciákat akar az ipartestületbe vinni. Azon fordul meg minden, hogy az ipartestület elöljárói tiszttségével olyan iparosokat tüntessenek ki, akik a képviselőválasztások alkalmával a függetlenségi pártnak tettek szolgálatokat. „Ki a mungókkal!” — hangzik a magas színvonalú kortesbeszéd refrénje. Mert ettől mindjárt több munkája és hitele lesz a kisipa-

rosnak, s elmúlik minden baj a sok kellemetlenséggel küzdő műhelyek felől.

Nemcsak sajnálni való, de szinte csodálatos, hogy Aradon ma is hangoztatni kell az egyszerű, természetes igazságot, hogy az ipari közéletben a pártpolitikának semmi helye nincs. Volt idő, — akkor se volt rendjén, de megszoktuk, — hogy az „ipari mozgásba jövetel” nem lehetett meg politika nélkül. Ma is úgy van azoknál a vidéki ipartestületeknél, a melyeknél a működés legtöbb részét a névnapok megünneplése, a zászlószentelések, a molnárok Szent János usztatása, csizmadiák hamvazó szerdai reggelije és egyéb mulató alkalmatosságok s a pártvacsorák alkotják. Mert a mulató ember csakis magaszörű embert tűr meg az asztalánál, s ezért kellett, hogy az iparosvezérek a velük egy politikát valló iparostársakat vegyék maguk mellé; ez fontosabb érdek volt az ipartestületi életben, mint az, hogy mi történik a mesterképesítés kérdésével, az iparosok adójával, a közszállításokkal.

De az aradi ipartestület kinőtte gyerekeipőit. Öröme telt benne a városnak, hogy az ipartestület a mai, kötött, régi szervezetében is komoly, figyelemreméltó közgazdasági munkálkodást fejtett ki. Nem egy reform kezdeményezése innét indult meg; a szaktanácskozásokon az ipartestület kiküldöttei komoly, értékes véleményeket terjesztettek elő. Az ipartestület tagjai között egyre többen voltak, akik az

ipar egyes kérdéseivel alapos, időt és fáradságot feláldozó tanulmányozás mellett foglalkoztak, s nem felületes jelszavakkal, hanem a tapasztalatokkal egyesített, tudományos elméletek alapján szólottak hozzá. Az utolsó két évtized alatt szépen szaporodtak az értelmes, iskolázott iparosok és a míg ezek tiszteletben tartották a régiek tapasztalatait, korát, ezek viszont megbecsülték az újak tudását, s az ipartestület vezetőségében illő hely és szerep jutott a szakképességgel fölfegyverkezett intelligenciának, — tekintet nélkül a személyek pártállására, a képviselőválasztásokon leadott szavazataik minőségére.

Most ennek a fejlődésnek, ennek a haladott állapotnak hadat üzen a jelszó: csak függetlenségi embert az előljáróságba! Mindegy, hogy tapasztalt, mindegy, hogy értelmes, mindegy, hogy a közös érdeknek, az iparosságnak hasznára volt és hogy még nagyobb hasznára lehet: ha nem függetlenségi, nem kell.

Pedig az ipari rátermettséget, a közbizalomra való érdemet nem lehet egy párt monopóliumává tenni. Nem mondhatja azt egyedül magáénak se a függetlenségi párt, se a munkapárt. Az is hiba lenne, ha az előljáróságba csupa olyan iparost akarnának beválasztani, aki a nemzeti munkapárt tagja. Ezzel, hála Istennek, senki se dupláz rá a másik helytelenségre.

Számoljanak le Arad iparosai a régmúlt, kedélyes időknek fölujuló, ártó szellemével, amely az ipartestü-

Őszi ugar.

*

Kint a mezőn a pacsirtaszó
Olyan mint egy szép bucsuztató.
Sárga tarlóknak tépett virágát
Temetik a sötét barázdák
S reménytelen, búss őszi dalban,
Kunsági szél siratja halkán.

Szántogatnak. A barna sorból
Néha egy-egy cserép kifordul.
Ott volt valami mély padmalyba,
Száz esztendőnk pora van rajta,
Tán felkerült üzenetképen:
Hogy nem így volt valaha régen...

Magyar lelke volt még a dalnak,
Ezért a földért éltek, haltak,
A szív jobban hozzá volt nőve,
El se tudott szakadni tőle,
Élt a magyar világban világot,
Kicsi földjén dalolva szántott.

Most más az ősz, mint akkor régen...
Hídegebb könyv ül a szemében,

Borongós minden gondolatja
Boruját a szívekbe lopja,
Hogy a kivarrt, cifra szűr alatt
Vad, lázongó indulat fakad...

Más a magyar. Más a lehellet...
Szomorún jár az eke mellett
És a hideg, éles csoroszlya
Barázdáit hiába ontja
Nagy, félelmes, sötét csik gyanánt:
Míg a magyar földjén sírva szánt.

Kató József.

Az örült néger.

Irta: G. H. Wels.

Angolból fordította: Vörös László.

Mintán lábait gondosan elhelyezték, Baileyt átvitték a dolgozószobába és lefektették a pamlagra, mely a nyitott ablak előtt állott. Itt feküdt a szegény beteg, kit a láz teljesen elgyötört, mumiaszerűen megmerevült lábaival, melyek fehér takarókba voltak bepólyázva. Itt töltötte idejét írással-olvasással, de leginkább az ablakon nézett ki.

Eléinte csak mulatságnak találta, de most napjában többször hálát adott érte Istennek.

Szobája sötét és szürke volt s a bevetődő napfény végig táncolt a kopott, régi butorokon. Egy kis asztalkán állott orvossága és ivóvíze, néhány fűrt szőlő, egy kis hamutartó és a tegnapi újság társaságában. Kívül mindent elárasztott a napfény; ablaka előtt hatalmas akácia emelkedett, mely lombjaival a vasból kovácsolt erkélyrácsig ért fel. A nádas part mellett a folyó tulsó oldalán széles mező terült el, aztán fásor következett, mely a folyó távoli kanyarulatánál kis nyárfa erdőben végződött s mindezek mögött kiemelkedett egy távoli templomtorny.

A folyón egész nap közlekedtek hajók. Majd egy mézszel vagy sörös hordókkal megterakott uszályhajó haladt London felé, majd egy gözös fodorította a folyam vizét hosszú hullámaival, sűrű, fekete füsttömegeket pöfékelve; most egy fürge elektromos propeller siklott tova, aztán kirándultakkal telt csónakok, skifek és négyes csónakok evezőklubok tagjaival, Csend csak reggel, vagy késő este uralkodott a folyón, de nem mindig; egy holdvilágos éjjel éneklő és citerázó társaság evezett lefelé a folyón, mi Baileynek nagy mulatságot szerzett.

Lassanként kezdte megismerni a hajókat, így a Luzon gőzöst, amely a Fitzgibbonoké volt, vörös és sárga színre festett hajó, mely napjában több ízben elhaladt előtte s két ma-

letnek nem akar egyéb szerepet juttatni, minthogy egy politikai pártnak készenléte, tartalékserege és az egy gusztusu emberek kaszinója legyen. Komoly, nagy kérdések várnak az ipari életben megoldásra, megjavításra. S ha valahol, úgy az iparban a legjobban kívánatos, hogy az iparosok sorsát ne a felülről jövő intézkedések, ne a hatóságok, hanem maguk az iparosok intézzék, megbízható, komoly és erős önkormányzati szervek által. De hogy ez a törekvés minden téren érvényesüljön, hogy az ipari törvényalkotás is maguktól az iparosoktól függjön, ehhez elsősorban az szükséges, hogy a meglevő, törvény alapján működő autonóm testületek, az ipartestületek komolyan és helyesen fogják fel a hivatásukat. Politizáló társaság pedig szakkérdésekben, gazdasági ügyekben nem lehet objektív véleményadó, higgadt ítélkező. Ki kell gyomlálni a politikának megmaradt darabját az ipari közéletből, s a vezetők, az előljárók megválasztásánál ne nézzék, ki hova szavazott, hanem azt, hogy arra való-e, s hogy az esze, a válla, az ambíciója, a tudása elbirja-e azt a komoly feladatot, amelyet az aradi ipartestület hivatásában az előljárók tiszte jelent.

A király és a trónörökös Budapesten. Bécsből táviratozzák: A király szeptember 10-ig marad Ischlben s azután visszatér Bécsbe, ahonnan október elején több heti tartózkodásra Budapestre jön Ferenc Ferdinánd trónörökös társaságában.

Ejjel jelentik: A király szerdán este érkezik Bécsbe. A pályaudvartól egyenesen Schönbrunnba hajt.

A zsolnai mandátum. Egy fővárosi estilap értesülése szerint Tisza István gróf legutóbb azért járt Kálmán Gusztáv államtitkárnál, hogy rábeszélje a zsolnai mandátumról való lemondásra, miután a mandátumot ugys. petícióval támadták meg.

lay alkalmazottja volt, a Purpel Emperor nevű bárkát, mely egy nap Bailey legnagyobb öröme pihenőt tartott előtte s a rajta levő társaság szemeláttára fogyasztotta el reggelijét. Majd egy délután egy lassan mozgó uszályhajó kapitánya veszekedni kezdett feleségével, mely személyes tettelegességre vezetett. Bailey mindezen dolgokat úgy tekintette, mint amelyek egyenesen arra rendeltettek, hogy betegségének ideje minél kellemesebben teljék el és a többnyire mozgó jeleneteket gyakran meg is taposolta, min háziasszonya, Mrs. Green, ki étkezéséről gondoskodott, nem győzött eleget csodálkozni.

— „Soh' sem hittem volna, hogy dolgok, mikhez semmi közöm, annyira lefogják kötni érdeklődésemet, — mondá Bailey barátjának, Wilderspin-nek, ki meglátogatta őt, hogy vigasztalja és beszélgetéssel feledtesse kínjait. Azt hittem, csak kis gyerekek és vén kisasszonyok képesek erre. De hát végre is minden a körülményektől függ. Itt fekszem betegen, nem tudok dolgozni, s ezek a dolgok itt haladnak el előttem és én úgy örülök nekik, mint a kis gyerekek a csörgőnek. Néha ugyan kissé unalmas, de ez csak ritkán van így. So'ért nem adnám Wilderspin, ha csak egyszer, egy kis fölborulást látnék. — Uszó fejeket, egy gőzöst, mely mentésükre siet, s csáklával kihúzott fickókat, vagy ilyesmit... Ni, itt jön Fitzgibbon gőzöse. Amint látom, új csáklájuk van s az egyik fekete még mindig busul. Nem hiszem, hogy

FENYEGET az igazságügyminiszterium.

— A rendreutasított temesvári ügyvédi kamara. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 3.

A temesvári ügyvédi kamara közgyűlésén évek óta heves támadások történnek egyes délvidéki igazságügyi fórumok, de leggyakrabban a temesvári királyi tábla és a temesvári királyi törvényszék ellen. A kamarai közgyűlések évente olyan felterjesztésekkel szoktak az igazságügyminiszterhez fordulni, amelyek a támadásokat viszsztatukroztetik. A legutóbbi felterjesztés is ilyen volt, de erre ezuttal nem várt válasz érkezett. Az igazságügyminisztert helyettesítve, Imling Konrád államtitkár erőlyes visszautasításban, mondhatnók, leckében részesítette a temesvári ügyvédi kamarát. Az igazságügyminiszter leirata, amelyet a Temesvári Hírlap holnapi száma közöl, így szól:

Magyar királyi igazságügyminiszter. 12363 — 1910. I. M. IV. sz. n.

A temesvári királyi ítélőtábla elnöke 422 — 1910. elnöki számu felterjesztésében tudomásomra hozta, hogy a kamarának P. 360 — 910. számu általános évi jelentésében előadottakból folyólag felügyeleti hatáskörében teendő intézkedésre okot fennforogni nem lát és azért a Kamarával évi jelentéséből kifolyóan levelezésbe bocsátkozni nem szándékozik.

A Kamara évi jelentésében csak a királyi ítélőtábla és a temesvári királyi törvényszék, illetve ennek elnöke ellen emelt panaszt.

1. A temesvári királyi ítélőtáblára vonatkozóan a Kamarának panasa az, hogy a táblánál szaktanácsok és szakelőadók nincsenek. Erre nézve utalok arra, hogy az ottani büntető szaktanácsoson kívül a két polgári tanács szintén szaktanácsosok. Az első polgári tanács kizáróan rendes polgári perek, telekkönyvi és ingatlanokra vezető végrehajtási ügyekkel foglalkozik. A második polgári tanácsba vannak utalva a sommás felülvizsgálati ügyek, a váltó, váló

és kereskedelmi perek, a hagyatéki, csőd, cégjegyzés és az ingókra vezető végrehajtási ügyek; a most érintett szakok pedig ismét szakelőadók kezében vannak, ugyanis Kovács Béla táblai bíró a hagyatéki és végrehajtási ügyeket, Kotócz Pál a váltó, válóperekét, Jurka János és Balázs Adolf a kereskedelmi pereket, csőd és cégjegyzési ügyeket, Kovács Károly dr. a sommás, Scholmáski Adolf a végrehajtási és egyes rendes polgári pereket végzi.

Nem áll helyt ezek szerint az ügyvédi kamarának az állítása, hogy a táblánál a beosztás ötletszerű és szorosan vett szakelőadók nincsenek, miből folyóan a táblánál irányt adó állandó joggyakorlat sem fejlődhetik.

Meg kell jegyezni, hogy ez a tanács beosztás már évek hosszú során át változatlanul fennáll és erről a kamara feltétlenül tudomással bír, sőt a Kamara az 1904-ik évi jelentésében ép ezt a tanácsbeosztást helyesnek és üdvösnek jelezte.

2. A temesvári királyi törvényszék működésére vonatkozólag megjegyzem, hogy a múlt év végén ott megállapítható elmaradást az okozta, hogy a törvényszék bírái közül az elmúlt évben többen huzamosabb ideig különböző okokból nem teljesítettek szolgálatot.

Ez az elmaradás azonban csak ideiglenes jellegű és a jelzett kedvezőtlen körülmények megszűntével rövid idő alatt elenyészethet és így nem hozható kapcsolatba a törvényszéki elnök vezetésképeségének állítólagos hiányával.

A most érintett két panaszpontra kívül a Kamarának a királyi ítélőtábla területén lévő bíróságokkal szemben panasa nincsen, sőt az évi jelentés egyenesen megemlíti, hogy a fehértemplomi, lugosi, karánsebesi és pancsovai törvényszékeknél az ügyek ellátása elég alapos és gyors és hogy az e területen működő járásbírók ügymenete ellen nincs panasz, bár a kamarai titkárnak a közgyűlésen tett kijelentése szerint, öt-hat ügyvéd is megbízott a bíróságok működését illetőleg adatok gyűjtésével.

Mindezeket összefoglalva, immár ép a Kamara évi jelentése alapján megállapítható, hogy a jelzett területen lévő bíróságok működését illetően, semmi irányban sem merültek fel panaszok.

A Kamara tehát ezek szerint nem szolgál

jól érzi magát. Már 2-3 napja komoran és gondolkozva üldögél. Nem valami üdvös lehet folyton bámulni a hajófar mellett tájékozó hullámokat.

Nézték, mint fut a gőzös a napsütötte vizen. Pillanatra elrejtették az akácfa lombjai, aztán elsurant szemek elől.

— Bamulatos éleslátást nyertem, mondá Bailey; minden kis dolgot észreveszek. Rögtön szemembe tunt az új hajócsáklya. A másik néger mulatságos kis fickó. Hogy kevélykedik az új csáklával!

— Maláyok ezek ugye? — kérdé Wilderspin. — Nem tudom; úgy hiszem Lascaroknak hívják az e fajta tengerészeket.

Aztán elbeszélte Wilderspinnek tapasztalatait és észleleteit. Erdekes és mulattató elgondolni, hogy a világ minden tája felől, Oxfordból és Windsorból épp úgy, mint Ázsiából és Afrikából jönnek emberek, csak azért, hogy elhaladva ablakom előtt, szórakoztassanak engem. Nem csodálatos ez, Wilderspin?

— Bizony! — felelt barátja.

Egy-két nappal rá gyönyörű reggel virradt Baileyre és oly izgalmas kalandban volt része, amint ritkán lehet látni az ablakon át. De kezdjük az elején.

Bailey egész egyedül volt a házban, mert háziasszonya a 3 mérföldnyire fekvő városba ment adót fizetni, a cselédnek pedig pihenője volt. A reggel elég unalmasan kezdődött. Fél 9-kor egy canoe ment felfelé a folyón, majd egy bárka,

melynek fedélzetén sátrat ütött a rajta levő társaság. Csak tíz óra felé kezdett érdekessé válni a dolog.

A távol messzeségben, hol a három nyárfa jelezte a folyó kanyarodását, valami libegő-bogó fehérség látszott. „Zsebkendő” tette — meg Bailey észrevételét, midőn szemébe tunt a dolog. „Nem, mégsem lehet az; sokkal szélesebb! talán valami zászló”. De zászló sem lehetett, mert ugrásokat tett.

— Egy ember fehér ruhában vágat erre felé — jött rá végül Bailey. Ez aztán a szerencse! — De nagyon bő a ruhája.

Ekkor különös dolog történt. A távoli fák sötétjéből vörös fény sugar szökött fel és kis szürke füstfelhő emelkedett, mely elkavarodott a levegőben, aztán széteszlott kelet felé. A fehér ruhás ember ugrott egyet és folytatta futását. Egyidejűleg a lövés hangja is érkezett Baileyhez.

— Az örbögbe! kiáltott fel Bailey. Ugy tünik fel, mintha löttek volna rá!

Felült és figyelmesen nézett. A fehér alak a gabonaföldön átvezető örvényen futott.

— Akasszanak fel, ha nem Fitzgibbon négereinek egyike, mondá Bailey. De vajjon miért lógazza ugy a kariát?

A futó alak közeledett a parthoz. Bailey most már tisztán kivehette, hogy egyike Fitzgibbon négereinek és kezdett rájónni, mi lehet az a gyanus dolog a kezében. Négy másik férfi követte a gabonaföldön, a legelső puskával a

latott oly tényeket és adatokat, amelyek igazolják a Kamara évi jelentésének azt a megjegyzését, hogy „igasságszolgáltatás tekintetében a Kamara tapasztalatai nagyon is elszomorítóak”. Nem hagyhatom ezek után szó nélkül, hogy a Kamara mellett, hogy a föntiek szerint megfelelő alap nélkül és igaztalanul gyakorol elítélő bírálatot az ottani bíróságok ügymenete és az igazságszolgáltatás fölött, — az évi jelentésben oly hangot használ, amely személyeskedő természeténél fogva a Kamarához nem méltó. A kamara, amely szervezeténél fogva hatósági jelleggel bír, egyebektől eltekintve, — a bíróságokkal szemben már azért sem követhet ily eljárási módot, mert ezzel szemben a nyilvánosan megítélt tisztségviselő, aki csak is felsőbbfokának tartozik felelni, hivatali állása tekintélyének megsértése nélkül nem is védekezhetik.

Tekintettel tehát arra, hogy a Kamara évi jelentésében a temesvári királyi törvényszéki elnök vezetői képességét merőben illetéktelen bírálat tárgyává tette és ezzel jogkörét túllépte, kénytelen vagyok a kamarát újból nyomtatékosan figyelmeztetni, hogy az 1908. év február hó elején 54649—1907. szám alatt kelt rendeletmenben bővebben kifejtett okokból ilyen, a Kamarát semmiképpen meg nem illető bírálatról annyival is inkább tartózkodjék, mert ellenkező esetben a hasonló kamarai közgyűlési határozatot meg fogom semmisíteni, aminek természetesen következménye az lesz, hogy az abban előterjesztett javaslatok, óhajok és panaszok e helyen figyelmen kívül fognak hagyatni.

Budapest, 1910. évi június hó 26. án. A miniszter helyett: Imling, s. k., államtitkár.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) M. ghivás. Az aradi II-ik kerületi jólékonycélú fillérasztársaság folyó évi szeptember hó 4-én este 7 órakor tartja Fácán-utca 7-ik szám alatt Donnawell Fülöp vendéglőjében rendes havi választmányi ülését, amelyre úgy a választmányi, valamint a rendes tagok is mentől nagyobb számban kéretnék megjelenni, hogy a törzsszám minden tagnak mentől rövidebb idő alatt átadható legyen, akik azt még át nem vették. Tisztelettel Haubenreich Mihály, elnök.

kezében. Körülbelül 2—300 yardnyira lehettek a maláytól.

— Minden szentekre, itt embervadászat folyik! — kiáltott fel Bailey.

A maláyi megállott egy pillanatra s áttekintette a tőle jobbra eső partot. Aztán elhagyta az ösvényt, átvágott a szántóföldön és eltűnt ez irányban. Üldözői nyomon követték, fejüket s hadonászó karjaikat még egy kis ideig láthatta Bailey, aztán ezek is eltűntek szemei elől.

Bailey elkáromkodta magát. — Épen most tűnnek el, mikor a dolog kizárólag érdekessé válni.

Hirtelen valami női sikolyhoz hasonló hangot hallott. Kiáltások, aztán egy üvöltés hangzott fel, majd tompa ütés érte kívül az erkélyt és nyomban megérkezett a lövés hangja is.

— Ez már tényleg sok egy beteg embernek! kiáltott fel Bailey. De még sokkal több volt szemei előtt lejátszandó.

A maláyi ismét megjelent a szemközti parton, de már sokkal lassabban futott, mint azelőtt és gyakran megingott egy borzalmas késsel fenyegetett valakit, aki előtte ment. A penge tompa volt és Bailey megfigyelése szerint nem acélból készült. A néző hátratekintett s aztán eltűnt a part melletti nádasban. Nemsokára üldözői is keresztül haladtak a színtéren, aztán ismét csendes és elhagyatott lett a szemközti part.

Káromkodások szentségtelenítették meg a betegszobát.

A püspök és az ápolónő.

— Miért mond le Zelenka Pál? —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 3

Ma röviden írtunk arról, hogy Zelenka Pál, a tiszai evangélikus egyházmegye ősz püspöke, aki Miskolcon lakik, lemond állásáról. A visszavonulás okául betegséget emlegetnek. Ezzel szemben azonban a Népszava okmányok alapján bizonyítani igyekszik, hogy az ősz egyházfő más természetű okokból akar a magánéletbe térni.

Az említett lap a következőkben mondja el a lemondás okát:

Krmann Karolina a miskolci törvényszékhez beadott keresetben azt adta elő, hogy a nevelőintézetből kikerülve, a püspöknél ennek feleségének ápolója és szórakoztatójaként nyert alkalmazást s ily minőségben a püspöknek és nejének szeretetét és tiszteletét megnyerte; alig volt azonban néhány hónapig a püspök házában, a szeretetét oly módon tanúsította iránta, amelyet ő mint tapasztalatlan leány akkoriban megérteni nem tudott, de a következmények annak míkvoltát igazolták; ugyanis 1900. december 21-ét követő napon a püspök felhívta, hogy kísérje el őt az avasi szőlőjébe, hogy ott a borházat összetakaríthassák és midőn a borházba ért, a püspök belépésük után a borház ajtaját bezárva, nekirontott és eleinte szerelmi vallomással, később pedig erőszakkal szerelmeskedésre akarta őt bírni s midőn ez ennek elkerült, földreterpette és ott hosszú időn át kínnoztá, míg végre ő eszméjét veszítve nehézkorba esett; a püspök őt ekkor lakására vitte, házában napokon és hónapokon át gyógykezelte, de a gyógykezelés eredménytelen maradt s ő ezen idő óta munkaképtelenné lett, úgy, hogy a püspök őt kártalanítandó, neki 20.000 koronát ígért, majd azzal, hogy ez a pénz nála biztonságban nincs, havi 60 korona ellátásban részesítette s ezt neki 1906. júniusig rendszeresen fizette is, mikor a további fizetést ok nélkül megszüntette; miután alperes (a püspök) förti ténykedésének eredménye volt az ő munkaképtelensége s miután alperes kártalanítása fejében 20.000 koronát kötelezőleg meg-

ígért neki, kérte alperest ezen 20.000 korona tőke s járuléka megfizetésére, esetleg, miután eltartására legalább 100 korona szükséges, tartásdíj címén elhalálozásáig havi 100 korona megfizetésére kötelezni.

A püspök tagadott. Ő nem bántotta a leányt. A leány felmutatta a püspök leveleit és utalványszelvényt is, tanukra hivatkozott, esküvel kínálta meg a püspököt, a saját esküjét fölajánlotta.

A püspök a leveleket és utalványokat nem tagadhatja le, de orvosakértőkkel kívánta bizonyítani, hogyha való volna is, hogy ő erőszakoskodni akart a leánnyal, abból az ő betegsége nem származhatott, hanem az ő betegséget örökölte.

A törvényszék elrendelte az orvosakértői bizonyítást, de a leány az orvosi vizsgálatnak nem vetette magát alá. A törvényszék erre — mellőzve minden további bizonyítást, mellőzve az esküt is — elutasította a keresetet azzal az indoklással, hogy a felperes nem vetvén magát alá a szakértők vizsgálatának, önmaga hiúsította meg a bizonyítást.

A kassai tábla ezt az ítéletet indokainál fogva helybenhagyta.

Nem így a Kuria! Minden újabb bizonyítás, minden orvosakértői vélemény nélkül kötelezte az ország legfőbb bírósága a püspököt havi 60 korona életjáradék megfizetésére.

Az ítélet indoklása rendkívül érdekes. Kivonata a következő:

A C) a bizonylatban az alperes tanúsítja, hogy a felperes egy éven át az alperes házában s illetve felesége mellett mint házvezető és felolvasónő időzött. (A pörben azt állította a püspök, hogy cseléd volt nála a leány.) A G) a sorában pedig az alperes a felperesnek, akit kedves hugaként szólít meg és kisasszonynak cimez, a felperes szenvedő állapota iránt érzett részvétének kifejezése mellett oda utasítja, hogy gyógykezelése végett forduljon bizalommal M. E. dr. egyetemi tanárhoz, akinek ő (alperes) már be is jelentette, hogy hozzá fordul s akinek személyesen fogja megmondani a közelebbiek; egyszersmind inti a felperest, hogy szegény jó anyjára ne ijesszen rá; ami nyilván azt célozza, hogy a felperes anyja a felperesnek újabb keletű bajáról ne szeressen

— Életemet adnám, ha láthatnám a végét — mondá Bailey.

Megkülönböztethetetlen kiáltások hallatszottak a folyó felől. Egyszer úgy tűnt fel, mintha közelednének, majd ismét eltávolodtak.

Bailey ült és zugolódott. Még dörmögött, midőn egyszerre valami kerek feketeséget pillantott meg a hullámok között. Feszülten figyelt és két fekete kart vett észre, melyek szeltek a vizet. — Istenemre, ez átussza a folyót! — kiáltott fel Bailey.

Elkábultva nézte, midőn az üldözők kis csapatja ismét előtűnt a szemközti parton. Látni lehetett, mint mutogatják egymásnak az uszó alakot. Nagy hévvel beszélgettek. Ekkor aztán a puskás ember előlépett és célbavette az uszó néget.

A maláyi hátratekintett s meglátva a puskaat, alámertült. Oly közel ért már az innenső parthoz, hogy az erkély rudja eltakarta egy pillanatra. Midőn ismét felbukkant, a puskás férfi tüzelte. A maláyi parthoz ért és kimászott. Bailey láthatta homlokára csapódott haját s a kést, melyet fogai között tartott, azután az akácska altakarta szem elől.

Baileyt ez iszonyuan beszántotta. Azt hitte, most végkép elvesztette emberét. Miért is nem fogták meg a szemközti parton az üldözőt, vagy miért nem lőtték agyon a vízben, hogy legalább előtte játszódnak volna le a jelenet.

A folyó túlsó partja kezdett üressé lenni. Az üldözők lefelé tartottak a parton, valószínű-

leg, hogy csolnakot szerezzenek és ezen kövessék a maláyt.

Bailey figyelt és várakozott. Teljes csend uralkodott. 5 perc mulott el, majd tíz. A vadászat valószínűleg a ház mögötti erdőben folytatódott.

— Vigye el az ördög! — átkozódott Bailey. Mégis csak boszantó tudni, hogy folytatják a vadászatot és nem látni a végét. Ez már mégis sok egy beteg embernek!

Lépteket hallott a lépcsőn, majd az ajtó kinyílt és Mrs. Green rohant be lihegve, kalappal a fején, erszénnyel kezében és kis barna kosárral karján.

— Oh, jaj! — kiáltott fel és lerokadt egy székre, Baileyre hagyva, hogy a többi kitálálja.

— Igyon egy kis vizes whiskyt Mrs. Green, aztán meséljen, szólta Bailey.

Miután egy kortyot felhőrpintett, a hölgy kezdé visszanyerni beszélőképességét.

Fitzgibbonék egyik feketéje megőrült s elrohant egy hatalmas késsel, legyilkolva utjában az embereket. Megölt egy szolgát, leszurt egy inast, s hatalmas sebet ejtett egy csolnakázó ur emberen.

— Széles késsel rohant tova — jegyzé meg Bailey. Gondolom, ő volt az.

Aztán elrejtőzött az erdőben, melyen ő (Mrs. Green) a városból hazajövet áthaladt.

— Hogyan? Ön után szaladt? — Kérdé Bailey némi örömmel.

— Dehogy, hiszen ez a legborzasztóbb a

tudomást. A G/4. a. sürgönyben alperes a felperest a nyugoti pályaudvar III. oszt. várótermébe találkozássra hívja meg.

Egy levélben vigasztalja, hogy nincs komoly baja. A leány anyjának ezt írja: „Tudja, hogy eddig is, amit lehetett, megtettem érdeklükben.” Az anya sürgetésére kijelenti, hogy ez az ügy „levelezéssel nem tárgyalható”, csak személyes találkozással. A leány ügyvédnek is köszönetet mond „jóindulatú és becses válaszáért”, amikor pedig az ügyvéd előadásából már megtudta a leány követelésének alapját és mennyiségét, amikor újabb 200 koronát is küld „a szerencsétleneknek”, így fejezi be az ügyvédhez írt sorait: „Nemes cselekedettel igazolt jóindulatáért meleg köszönettel...”

Az indokolás még több perbeli adatot sorol föl, amelyek azt bizonyítják, hogy a püspök a leányt a házától való távozását követő időben betegségében, amely munkaképességétől megfosztotta, gyógykezelte és részére rendszeresen oly összeget is rendelkezésére bocsátott, amely a nevezettek eltartását biztosította.

E tényállás megállapítása után ezt mondja a Kuria:

„Nem is nézve azt, hogy az érdeklődésnek és gondoskodásnak a levelezés tartalmából előtűnő ez a módja és mértéke nyilvánvalóan túlhaladja a könyörületességnek azt a határát, amellyel idegen személy irányában, pusztán valamely rövid szolgálatra való tekintettel a munkaadó az alkalmazottjával szemben viselkedni szokott, a főforgó körülmények között a segélyezéseknek ez a rendszeresége és illetve ezek a rendszeres segélyezések, mint szóló tények (facta concludentia) magukban véve is azt a bírói meggyőződést eredményezik, hogy az alperes a felperes eltartásáról való gondoskodást kötelességszerűen magára vette, amit egyébiránt az alperes leveleiben foglalt burkolt nyilatkozatai is megerősítenek.

... emellett közömbös azon körülmény kiderítése, hogy a felperesnek keresetképtelenségét előidéző görcsrohamai eskórós (epilepsziás) vagy hisztériás természetűek-e? és hogy ezeknek előidézése mily okokra vezethető vissza? — ez ez irányban javaslatba hozott bizonyítás ennélfogva mint szükségtelen mellőztetett.”

A Kuria tehát, — ha tisztán jogi meg-

győződését követte is — bár marasztalta a püspököt, de kiméletes volt vele szemben. Nem rendelte el a bizonyítást arra, amivel a szerencsétlen leány megvádolta a főpásztort, a főrendibiz tagját. A pörben tehát nem bizonyosodott rá, hogy erőszakot akart elkövetni egy tapasztalatlan leány ellen, akit a nevelőintézetből beteg felesége mellé fogadott, — nem bizonyosodott rá, hogy örök életére gyógyíthatatlan nyavalyába döntötte azt. A Kuria nem tartotta szükségesnek, hogy mindezt a pörrendtartás szabályai szerint közvetlenül bebizonyítsa a leány. E bizonyítás nélkül is elhítte a Kuria, hogy így volt minden. Megállapította a püspök tartási kötelezettségét a közvetett bizonyítékokból is.

Zsilinszky Mihály valóságos belső titkos tanácsos Zelenka Pál visszavonulását illetőleg a következő felvilágosítást adta:

— Zelenka püspök ur visszavonulásáról hivatalos tudomásom nincsen, de úgy értesítenek, hogy egészségi állapota rákényszeríti a minden munkától való tartózkodásra, tehát a visszavonulásra. Már a zsolnai ünnepen feltűnést keltett, hogy a püspök ur nem jelent meg, — én Ostendéből tettem meg a nagy utat, hogy felolvasásomat megtartsam — és távolléte csak megerősítette az egészségi állapotáról keringő szomorú híreket. A mi a Kuria ítéletével lezárt ügyet illeti, arról semmi tudomásom nincsen. Alig tudom elhinni, noha aktákról van szó és törvényes ítéletről. Ez mindenesetre sajnálatos eltévelyedés lenne és elegendő arra, hogy a püspök ur lemondásra határozza el magát, mert egyesek hibái következtében — és ha még oly kiváló érdemeket is szereztek — nem szabad szenvednie az egyház tekintélyének.

A Politikai Értesítő Zelenka Pál lemondásáról a következőket közli: Zelenka Pál evangélikus püspök lemondására vonatkozó hírlapi tudósítások téves információk alapúak. Értesülésünk szerint az ügy jogerősen befejezve nincsen. Tény az, hogy az említett polgári peres ügyben a törvényszék újabb bizonyítékok alapján perújítást rendelt el. A lemondási hír pedig légből kapott koholmány.

Az ipartestületi választások.

(Karahat'om kirendelése. — Viharos közgyűlés előtt)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3

Régóta nem kavart fel olyan hullámokat az aradi ipartestületben megejtendő választás, mint most. Az ipartestület szeptember 4-ikén tartja meg választó közgyűlését, amelyen az elnök és tíz előjárósági tag kerül választás alá. Az elnökválasztás az előjelek szerint egyhangú lesz. Annál nagyobb a harc az előjárósági tagok választása körül. Itt ugyanis az iparosok egy kis csoportja politikai szempontokat kevert a választási küzdelembe. Természetes, hogy a testület pártkülömbőség nélkül elítélte a politikának a választásokba való bevitelét, sőt legutóbb a testület előjáróság határozati lágja is kimondotta, hogy a testületben való politizálást elítéli és károsnak tartja az össziparosság érdekeire nézve. Egyeseket a szabadkai ipartestület példája riasztott el a politikai jellegű szervezkedéstől. Szabadkán ugyanis az ipartestület autonómiáját a minisztérium felfüggesztette, mert az iparosok politikai testületet akartak csinálni az ipartestületből, s politikai szempontok szerint ejtették meg a választást. Ma már három, politikai szempontokból összeállított lista kering az iparosság között. A testület vezetője bölcös mérsáklattal igyekszik a politikát a testület falai közül kiküszöbölni, s pártállásra való tekintet nélkül egy listát állított össze.

Ilyen körülmények között csak természetes, hogy a testületi választás meglehetősen izgalmasnak ígérkezik, mert a választáson mintegy öt párt áll szemben egymással. Nehogy az indulatok csapongása sajnálatos kitérőkre vezessen, a főkapitány nagyobb rendfentartó erőt szándékozik küldeni. Iparos körökből vett hírek szerint itt komolyan tartanak attól, hogy a politikának a testület falai közé való bevitel miatt az ipartestület autonómiája komoly veszedelembe forog, mert a miniszter állítólag a szabadkai eset hatása alatt kijelentette, hogy a politika elhatalmasodását az ipartestületekben általában nem fogja megtűrni s minden egyes esetben az autonómia felfüggesztésével felel az olyan mozgalmakra, amelyek a nyugodt munkát megbénítják.

dologban — adta meg a felvilágosítást Mrs. Green.

Átjött az erdőn és fogalma sem volt, hogy a néger ott rejőzik. Csak akkor hallott a dologról, midőn az ifju Fitzgibbonnal találkozott a sűrűségben, puskájával a kezében. Különösen az hozta ki sodrából a derék hölgyet, hogy elmulasztott egy ily kitűnő alkalmat az izgalomra.

— Ha elgondolom, hogy egész idő alatt ott volt... ismételte újra meg újra. Bailey türelemmel hallgatta a siránkozást vagy 10 percig. Végül is azt gondolta, hogy tanácsos lesz saját magáról is gondoskodnia.

— 1/2 mult 5 perccel, Mrs. Green — mondá. Nem gondolja, hogy itt az ebéd ideje? Mrs. Green erre reszketni kezdett.

— Oh édes jó uram! kiabálta, kérem, ne kényszerítsen arra, hogy elhagyjam e szobát, míg nem tudom, elfogták-e vagy sem. Bejöhettek a házba, jó uram! Széles késével besurranhatott ezen az uton, amely...

Hirtelen elhallgatott és az ablakra meredt. Alsó álla leesett. Bailey hevesen megfordult. 1/4. másodperc alatt áttekintett mindent; a fát, az erkélyt, a fénylő folyamat és a távoli templomtornyot. Észrevette, hogy az akácfa hajladozik, megreszket és levelei zörögnek. Hevesen rázták a fát és erős zihálás volt hallható.

Pillanat múlva szörös fekete kéz jelent meg, mely megmarkolta az erkélyrácsot, s pillanattal később a maláyi arca bekukucskált a

rács között a pamlagon fekvő férfira. A kés, melyet fogai közt tartott, kellemetlenül vigyorgó kifejeést kölcsönzött arcának, mely véres volt egy rajta levő rut sebtől. Fejéből vizes hajszálak emelkedtek ki szarvak módjára. A rajta levő nadrágon kívül teljesen meztelen volt. Bailey fel akart ugrani a pamlagról, de fájós lábai figyelmeztették, hogy ez lehetetlen. Az erkély és a fa segítségével a maláyi lassan fel-emelkedett, akit midőn Mrs. Green meglátott, rettenetes sikoltozással futott az ajtóhoz, keresve a kilincset. Bailey gondolt egyet és gyorsan megragadott 2 orvosságot palackot. Az egyiket elröpítette s ez az akácfához csapódva ezer darabra törött. Minden hang nélkül, nagy óvatossággal, fénylő szemekkel merően Baileyre szegezve, a néger felmászott az erkélyre. Baileynek kezében volt a másik üveg, de nem tudta elhajítani. Valami lenyűgöző, megbénító érzés vett rajta erőt és szinte megbűvölten nézte, mint teszi át a néger először egyik, majd másik lábát a rácson.

Baileynek az volt az impresziója, hogy legalább egy óra telik el addig, míg a néger másik lábát is áteszi az erkélyrácsra. Az az időköz, míg ülő pozíciójából felegyenesedik, napoknak, heteknek, óriási időnek tűnt fel Bailey előtt. Nem volt egyetlen tiszta gondolata sem, csak azt érezte csodálkozva, hogy nem képes elhajítani az orvosságot üveget. A néger hirtelen hátratekintet. Puskalövés dördült el s a néger fel-emelt karokkal leesett a pamlag mellé.

Mrs. Green úgy elkezdett üvölni, mintha a végítélet napja jött volna el. Bailey mereven bámult a barna testre, mely lábainál vonaglott, bemocskolva és bepiszkolva vérével a fehér takarókat. Aztán ránezett a késre, melynek pengéjéről nádszálak lógtak le, melyet a néger remegő ujjából kiejtett volt. Aztán Mrs. Greenre esett tekintete, aki az ajtó mellől bámult a földön fetregő testre és úgy sikoltzott, mintha csak ő forgott volna halálveszedelembe!

A maláyi teste még egyszer görcsösen megrándult, megragadta kését, bal kezére támaszkodva fel akart egyenesedni, de összeesett. Aztán felemelte fejét, egy pillanatig Mrs. Greenre nézett, majd megfordulva Baileyre tekintett. Elgyengülő kezével megragadva a parafát, fájdalmas nyögéssel közeledett, végső erőfeszítéssel megsebezte Bailey lábát, kinosan felhőrdült s aztán halva rogyott össze. A varázs megtört Bailey elfoglaltsága szétoszlott s teljes erővel a maláyi arcába vágta az orvosságot üveget.

— Csekélység, ilyen lábakkal! mondá Bailey, midőn az ifju Fitzgibbon és egy társa elvitték mellőle a testet.

Az ifju Fitzgibbon nagyon sápadt volt.

— Nem akartam megölni — mondá.

— Mindenesetre jobb, hogy így történt, mintha ő ölt volna meg engemet — válaszolt rá Bailey.

Viszálykodás az orvosszövetségben.

— Miért maradt el az aradi kongresszus?

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Hetekig tartó szorgos előkészület és munka után, meglepetésszerűleg elmaradt az Országos Orvosszövetség XIII. kongresszusa, amelyet szeptember 8-án kellett volna megtartatnia. Löwinger Miksa dr., az aradi szövetség elnöke tegnap vette kézhez Kétly Károly szövetségi elnök táviratát, a mely a fenyegető kolerára való tekintettel a kongresszust később meghatározandó időre halasztja el. Ezzel szemben olyan hírek terjedtek el ma délután, hogy a kongresszus elodázása nem a kolerajárványra vezetendő vissza. Ma — mondották — Magyarországon kolera nincsen. Ezt hivatalosan is konstatálták és sehonnan se érkeznek olyan hírek, amelyek arra mutatnak, hogy az ázsiai kolera Magyarországot veszélyeztetné. Néhány nappal ezelőtt, amikor a „Regensburg“ utja nyomán vész-hírek keringtek, lehetett volna szó erről, de akkor az orvosszövetség egyáltalán nem tett lépéseket a kongresszus elhalasztására. Sokkal mélyebb és nagyobb jelentőségű oka van annak, — mondogatták — hogy az orvosgyűlést nem tartják meg. Ez az, hogy a szövetség vezetősége attól tartott, hogy az Országos Orvosszövetség működésével elégedetlen tagok, különösen a betegpénztári orvosok leszavazzák a vezetőséget és diadalra juttatják az ellenzék álláspontját. Hír szerint a végső impulzust a visszavonulásra Szabó Dénes dr. kolozsvári egyetemi tanár, orvoskari dékánnak az Országos Orvosszövetség Lapja legutóbbi számában közzétett cikke adta meg, aki ebben szintén az ellenzék álláspontjához csatlakozik és éles támadást intéz az Orvosszövetség aradi fiókjá ellen abból az alkalomból, hogy a fiók a kolozsvári betegpénztári orvosok megkeresésére visszautasítólag válaszolt és a kolozsváriak akcióját, — mely arra irányult, hogy a pénztári orvosok a szövetségtől különállón állapítsák meg óhajait és kívánságait — „fölösleges kívánságnak“ minősítette. A cikkben bejelentí Szabó dr. azt is, hogy a kolozsvári fiók Imre József dr. vezetésével hat orvost küld ki a nagygyűlésre, álláspontjuk tolmácsolására.

(Ellenzéki álláspont.)

Megerősíteni látszott ezeket a híreket Wein Manó dr. budapesti egyetemi m. tanárnak, az ellenzék másik vezérének nyilatkozata Wein dr.-t ma délután telefonon szólítottuk fel és ama kérdésünkre, igaz-e, hogy a kolera az oka a kongresszus elmaradásának, ezeket mondta:

— Hogy az orvosgyűlés elmarad, abban tényleg része van a kolerának. De csak kis mértékben. Annyiban, hogy a megyei főorvosok, akik az orvosszövetség vezetőségének főtámaszai, most nem mozdulhatnak el helyükről. A vezetőség tehát joggal féltett attól, hogy ez esetben leszavazzák őket, mert

a megyei főorvosoknak székhelyükön kell maradni. Mindenesetre helyesen és ügyesen megválasztott érv, bár nem igaz. A kongresszust azonban meg kellett volna tartani. A halasztással csak időt nyernek, de érveket nem. Valószínű, hogy a gyűlésen leszavazzuk volna őket, mert az orvosok javarésze a mi álláspontunkat fogadta el és hiszem, hogy álláspontunk a legközelebbi kongresszuson teljes mértékben érvényesülni fog.

— Mi az ellenzék álláspontja és hol van az ütközőpont? — kérdeztük.

— Az ellenzék álláspontja az, hogy a munkásbiztosító pénztári orvosoknak végre beleszólásuk legyen saját szervezetük meghatározásába. A pénztári orvosok legjobban ismerik helyzetüket és sérelmeiket és legjobban tudnak a fölött határozni. Az országos szövetség nagyon rossz politikát folytat, a midőn megakadályozni az orvosok egyrészének boldogulását. Ez különben az ütközőpont is.

Az ellenzék vezetőjének általánosságban tartott nyilatkozatát a következőkben egészítette ki az ő álláspontján levő egyik aradi orvos:

— Az országos munkásbiztosító pénztár orvosai és az orvosszövetség között egy idő óta nagy és éles a surlódás. Ennek az oka az orvosszövetségnek ama törekvése, hogy mind nagyobb befolyást biztosítson magának a pénztári orvosok meghatározásánál. Eddig a pénztárak mint munkaadók szabadon választották azokat az orvosokat, akik nekik tetszettek és akikben megbiztak. Az orvosszövetség most arra törekszik, hogy ez megszűnjék és hogy ő jelölje ki a pénztári orvosokat és a szerződést ne az illető orvos, hanem a szövetség fiókjá kösse meg a kerületi pénztárakkal. Így előáll az az anomália, hogy a pénztári orvosok szerződését nem pénztári orvosok kötik, akik a pénztári orvosok viszonyaival nincsenek tisztában, nem ismerik óhajait és kívánságait. Mindez pedig azért történik, hogy a szövetség hatalma és befolyása mind nagyobb legyen az orvosok felett. A szövetség ez esetben élet-halál fölött döntene, mert a neki nem tetsző orvost egyszerűen kirekesztheti a szövetségből és ezzel megfosztja kenyerétől. A pénztári orvosok ezzel szemben külön szövetségben akarnak szervezkedni, a mely elég erős legyen arra, hogy érdekeiket megvédelmezze, de az orvosszövetségtől függetlenül kösse meg a szerződéseket a betegpénztárakkal.

A másik dolog, ami az ellentéteket előidézi, azorosan összefügg az elsővel, hogy tudniillik az orvosszövetség befolyását biztosítsa továbbra is. A munkásbiztosító pénztár ugyanis orvosait hivatalnokokként akarja ezentúl alkalmazni, kinevezésük élethossziglanra szólna és nyugdíjképesek lennének. Ez természetesen sokkal kedvezőbb lenne az orvosok anyagi helyzetének szempontjából, mint a mai szerződéses állapot, amikor attól kell félnie, hogy két-három év múlva is elveszítheti állását. Ha a pénztár álláspontja érvényesülne, akkor a szövetség teljesen elveszítené a hatalmát és a befolyását, mert az élethossziglan megválasztott orvosnak nincs oka félni és a szövetséget bármikor otthagyná. Ez tehát a szövetség bomlását jelentené. A vezetőség tehát, csak hogy a hatalmát megtarthassa az orvosok felett, állást foglal egy olyan tervvel szemben, amely az orvosoknak életfogytig tartó állást és nyugdíjat biztosít. Itt Aradon kellett volna az összehasonlítás megtörténni, még pedig Wein ama javaslata felett, hogy a betegpénztári orvosok külön szövetségben szervezkedjenek.

(Beszélgetés az aradi orvosszövetség elnökével.)

El híresztelésekre vonatkozólag felkerestük Löwinger Miksa dr.-t, az országos orvosszövetség aradi fiókjának elnökét, aki a következőket mondotta:

— Elképzelhetetlen dolog és naiv feltevés, hogy a kongresszust azért halasztottuk volna el, mintha az orvosszövetség vezetősége meghátrált volna attól való féltében, hogy leszavazzák. Még ha ez megtörténne is, nem ok egy kongresszus elhalasztására. De ez teljesen ki van zárva. A mai napig 159 orvos jelentkezett. Ezek nagy része hatósági orvos és körorvos, akik valamennyien szövetséghűek, mert a körorvosi nyugdíjintézményt éppen az orvosszövetség viszi keresztül. Vegyük ehhez az aradi és a megyei orvosokat, akiknek a száma 70-en felül van és akik csaknem kizárólag hűvei a szövetségnek és rögtön lehet látni, hogy naiv mese az, mintha attól féltünk volna, hogy leszavazzanak. Minden kongresszuson voltak és vannak ellentétek és ellentétes vélemények. De éppen nálunk ezek alig számbavehetők. Mondjuk, hogy Kolozsvárról eljött volna nyolc ember és Wein lehozott volna tizenötöt; mi ez a mi 200 főnyi többségünkkel szemben? Az orvosszövetség bomlásáról szó sem lehet. Hiszen nap-nap után olvashatni, hogy a fiókok teljesen osztják a központ álláspontját. Bátran elmondhatni, hogy a fiókok 80 százaléka szövetséghű.

— Azt mondja Wein, hogy azért halasztottuk el a gyűlést, mert a főorvosok nem jöhetnek, akik a mi támaszaink. Jól néznénk ki, ha csak ezekre támaszkodnánk. Összesen nyolc megyei főorvos jelentkezett a kongresszusra. Az egész lármát Wein és néhány társa csinálja. Weinnek vesszőparipája, hogy a pénztári orvosoknak külön kell szervezkedni. És ezek az emberek nem látják be, hogy a szövetség felbomlása az ő legnagyobb veszteségük volna. Igenis állom azt, hogy mi hatalmi kérdést csinálunk abból, hogy a szövetséget összetartsuk. Nagy erőfeszítéssel sikerült 4000 reverzálst aláíratnunk. Ezzel hatalom vagyunk. Mihelyt a szövetség felbomlik, ki vagyunk szotgáltatva a pénztárak kénye kedvére.

— De hiszen a pénztárak busásan el akarják látni az orvosokat. Élethosszig tartó állást és nyugdíjat adnak nekik. Ez csak jobb, mintha három évenként választanák őket, — vetették közbe.

— Ez a tévedés, — mondta a főorvos. — Igaz, hogy a munkásbiztosító tervezetében ez benn van, de éppen ez a maszlag. Csak lépre akarják csalni az orvosokat, hogy a szövetséget megbontsák, mert aztán könnyen elbánhatnak velük. Ezek az ígéretek csak papíron vannak meg. Több mint bizenyos, hogy az Allami Munkásbiztosító Hivatal vissza fogja vonni a tervezett szabályzatot. A pénztárak az orvosi kart akarják ezzel ámitani.

— Szóval, főorvos ur határozottan állítja, hogy a kolera volt az egyedüli ok a kongresszus elhalasztására?

— A leghatározottabban állíthatom. Kérem, a kongresszus három-négy napi idejét veszi el az orvosoknak. Ilyen járványos időben pedig, amikor mindennap hol itt, hol ott esik össze kolera-gyanús tünetek között egy-egy ember, az orvosok különösen a vidékiek nem mozdulhatnak el a helyükről. Persze Weinék ezt sietnek felhasználni arra, hogy bomlásról meg efélékről beszéljenek. Hiszen mindig azzal fenyegetdik, hogy felrobbantja a szövetséget. De hát mi ettől nem ijedünk meg.

— Mikor tartják meg a kongresszust? — kérdezte munkatársunk.

— Azt nem tudom. Valószínűleg elmarad az időn. Három hét múlva esetleg épp úgy fejegethet a kolera. Októberben pedig már késő lesz. Ez iránt különben Kéty fog intézkedni.

Pesti tréfák.

(A rejtelmes énekes.) Operaházi körökben pár évvel ezelőtt tűnt föl egy remekhangú fiatal tenorista, Vencell Béla, aki azelőtt a kórus tagja volt és olyan vérmes reményeket fűztek az ismeretlen tenorista művészi jövőjéhez, hogy hamar impresszáriója is akadt, aki „lefoglalta” a maga számára.

Müller Károly, a kis kopasz ügynök, aki Blériot Louist is idehozta, manegelte a fiatal énekest és meg volt győződve róla, hogy a nagy hanganyagba fektetett tőke meg fogja hozni busás kamatait. De hát egyelőre nehéz dolog volt az ismeretlen énekesrel tért hódítani.

A jó impresszárió ilyenkor nem riad vissza apró fufangoktól sem, hogy a crack-jét „versenybe hozza.”

A nyáron egy arisztokrata-társaság megbizta, hogy rendezzen a Tatránban elit-hangversenyt. Az impresszárió összeállított egy előkelő művészi névsort, amelyben az ifjú Vencell Bélát is javaslatba hozta a mánás-hangversenyen való közreműködésre. A rendező-bizottságnak ez nem tetszett:

— Vencell? Ki az a Vencell?

— Elsőrangú művész! — mondotta Müller, — Szenzáció! Nagy szenzáció!

— Nem kell! Ismeretlen ember nekünk nem kell! Nekünk nevek kellene! Nevezetességek! Hozzon mást!

Az impresszáriót ávozott és két nap múlva titokzatos arccal kereste fel a rendező-bizottság elnökét:

— Méltóságos uram, egy óriási attrakcióról van szó! Ilyen még nem volt!

— Nos mi az?

— Egy énekes... Nagy titok... Amatőr fogad és ki van zárva, hogy egynél több számot énekeljen...

— Ki az?

Az impresszárió körülnézett, vajjon nem hallgatódik-e valaki, azután odahajolt a rendező-bizottsági elnök füléhez és belesugta:

— Maróczy...

— Rendben van! Hozza el azt az urat!

Talán fölösleges is konstatálnunk, hogy a „duszgazdag amatőr” a két nappal visszautasított Vencell Béla volt. Fellépett a hangversenyen, el-énekelte egy dalt és olyan viharos sikert aratott, hogy a rendezőség tagjai menten körülfogták a fufangos Müllert és valósággal könyörögték neki:

— Még egy számot! Csak még egyetlenegy ráadást!

— Nem lehet! A világért sem lehet!

— Hát ha mégis lehetséges? Minden áldozatra készek vagyunk!

Erre Müller nyugodtan szölt:

— Talán lehetséges — ezer koronáért.

Amikor aztán megkapta az ezer koronát és Vencell elénekelte még egy dalt, Müller bűnbánóan leleplezte az ál-Maróczyt.

(A pesti diplomácia.) A minap bankett volt a Lipótvárosi Kaszinóban, ahol megjelentek a környékbeli notabilitások. Sőt ott voltak az összes exotikus országok: Uruguay, Argentina, San-Marino stb. konzuljai is. A bankett pompás volt, de a leg-

izletesebb fogás mégis csak egy biztosító intézet igazgatójának alábbi tiszta volt:

— Tisztelt uraim, végtelenül boldog vagyok, hogy ilyen szép számmal vagyunk együtt és hogy ilyen előkelő társasággal lehetek együtt. Ime, itt vannak a társadalmi élet legkiválóbbjai, sőt eljöttek a budapesti diplomáciai kar összes mértékadó — és...

Itt könnyed mozdulattal Tiller Mórra, a kitűnő szabóra és San Marino állam konzulára mutatva, folytatta:

— ... és itt vannak mértékvető körei is.

A hamis ékszerek.

— Válopör kettős leleplezéssel. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Miért mennek a nők fürdőre? Erőgyűjtés céljából. Kell nekik az erő, mert szegények letörnek a rettentő sok munkától. Ruhapróba, kalapvásárlás, látogatások fogadása és viszonzása, bál és ünnepély, zsur, színház és hangverseny, olyan súlyos munkát raknak a gyenge női vállakra, hogy attól roskadoznak. A tengeri, erdei és hegyi levegő fog össze, hogy a hölgyek viruló, egészséges idegekhez jussanak. Ez azonban igen sok pénzbe kerül és a férj kissé szűkebb marokkal osztotta ki a fürdőzés költségeit, vagy pedig más valami ok játszott közre, egy szó mint száz: Őnagysága abba a helyzetbe került, hogy az ékszereit zálogba kellett rakni. Azaz, hogy pardon, „nagyobb kölcsönrel volt kénytelen megterhelni azokat,” mert zálogházba csak kevésbé előkelő emberek szoktak járni. A dolgot a fürdőhelyhez közeli városban akarta nyélbe ütni. Csak akarta, mert az ő akaratahoz, sajnos, nem csatlakozott az — ékszerész. Az ugyanis kijelentette, hogy az ékszerek bámulatra méltó — utánzatok.

— Lehetetlen, uram, — szörnyűködött az asszonyka — az ékszereket én választottam ki a férjemmel együtt a főváros legjobb nevű ékszerésznél, akinek cége minden kritikán felül áll. Magam hoztam el az üzletből, velem volt a férjemen kívül az anyám és a nővérem is. Tizenhatezer koronát fizetett ki az uram a drágaságokért. Seha senki más kezébe nem kerültek és a férjem maga szokta elzárni a pénzszekrénybe, mikor nem viseltem. A szoba-leányom már évek óta van nálam és őt az ékszerek elcserélésével nem is gyanusíthatom. Mit tegyek ebben a kétségbeesítő helyzetben adjon uram tanácsot.

— Csak ne csapjon nagysád lármát, — mondotta az ékszerész — mert ha a dolog nyilvánosságra jut, akkor a tolvajt sehasem fogják el. Az ilyesmit a lehető legnagyobb csendben kell elintézni.

Amikor hazajött a fürdőről, arra határozta el magát a nagysága, hogy ügyvéd bátyjával közli a dolgot és azt kéri meg, hogy derítsen világosságot a titokzatos ügyben. Férjét nem értesítette a felfedezésről, mert finom női ösztöne azt sugta: aligha nem ludas lesz.

Az ügyvéd aztán hamarosan végére is járt a dolognak. Azzal az ürügygel, hogy az ékszereket meg kell javíttatni, megtudta, hogy ki szállította azokat, így arról is meggyőződött, hogy a férj volt a megrendelő. Első pillanatban azt hitte, hogy sőgora pénzzavarba jutott és azért folyamodott az ékszerek elcseréléséhez. Egy ügyes detektív azonban csakhamar jelentette, hogy az eredeti ékszer egy másik nőékesít.

A férj ugyanis abból a helyes meggyőződésből indult ki, hogy az ékszerész a fő dolog az illúzió és ezt a kitűnő utánzat éppén gyilkolhatja, mint a valódi és meggyőződött arról,

hogy a felesége boldog a hamis ékszer birtokában is. A zigaziakkal egy megvesztegetősen szép hölgy erényeit vesztegette meg. Tudta, itt addig célt nem ér, míg igaz gyöngyökkel nem bizonyítja be, hogy a drága hölgy tényleg igen drága.

Ezután már csak a sablon következett. Válokereset, melyet az asszony bátyja adott be és a melyben bizony elég magasra taksálta a tartási díjat és bizony mélyen kellett volna abba a pénzszekrénybe nyulni, amelybe ezelőtt a felesége smukját szokta volt elzárni a férj.

Csak kellett volna, mert az ügyvéd, az ellenfél ügyvédje nélkül csinálta a számadást. A férj jogi képviselőjének ugyanis feltűnő volt, hogy az asszonyka éppen a fürdőhelyen győződött meg az ékszerei hamis voltáról.

— Egy laikus soha életében sem leplezhetne volna le a dolgot — mondotta az ügyvéd a férjnek és minden ok nélkül csak nem fordult a felesége szakértőhöz? E mögött lapang valami.

A gyanu nőttön-nőtt. Egy napon a férj vonatra ült és megjelent abban a városban, amely a felesége fürdőjéhez közel feküdt. Diszkrét tapogatásai közben megtudta, hogy melyik ékszerésznél akarta a felesége az ékszereit elzalogosítani. Ez elég volt.

— A feleségem csak egy okból akart pénzhez jutni a tudtomon kívül. Amire szüksége volt, azt én fedeztem.

Hosszasabb kutatás aztán felderített mindent. Az asszony viszonyt kötött egy fiatal emberrel, akiről kiderült, hogy közönséges szélhámos és a tapasztalatlan nőt zsarolta.

Az eseményeknek ez a fordulata aztán meghozta a békés kiegyezést és az ügyvéd-sógor most már sokkal kisebb paripára ülve fejezte be a tartásdíjért megindult tárgyalásokat.

SPORT.

+ Az Aradi Toldi Atletikai Klub délmagyarországi bajnoki birkózó versenyét szeptember 11-én tartja meg. A verseny hivatala lesz perspektívát nyújtani a Toldi Atletikai Klub athletáinak ideai szereplésére. A Toldi Atletikai Klub tagjai, kik Bindmayer József mester vezetésével a birkózó sportot oly tökélyre vitték, hogy már nem egy országos birkózó versenyen jutatták az egyesület színeit győzelemre, most a délmagyarországi atlétákkal fogják erejüket összemérni. Az egyesület vezetőségének a verseny sikeres lebonyolítása érdekében sikerült Sármezey Endrét, az A. T. E. elnökét, Szokolczay Lajost, az A. A. K. elnökét, Fábrý Sándor dr.-t, a Maros-Evezősegylet elnökét, Múlek Lajos dr.-t, a Polgári Lövészegylet elnökét, Hámany László dr.-t, a Délmagyarországi Atletikai kerület elnökét, Tatich Péter dr.-t, a M. A. Sz. birkózó szakosztályának elnökét és Tenner Lászlót védnökül megnyerni. A versenybíró: Alt János, Odry Zoltán és Csanádi Mór, míg a verseny vezetését Téger József többszörös bajnok vállalta magára. A beadott nagyszámú nevezés a felajánlott tiszteletdíjakért erős konkurrenciára enged következtetni, s így a sportkedvelő közönségnek e verseny igen szép látványosságot fog nyújtani. Jegyek előre váltakozó Bauer Gyula dohánytözsdejében.

+ Az Aradi Atletikai Klub kisasszony napján (szept. 8-án, csütörtök) tartja szokásos atletikai viadalát. Még nem járt le a nevezési zárlat és máris szokatlan sok a nevezők száma. A 30 kilométeres távgyalogló bajnokság startbox gyűjti az ország legjobb gyaloglását. Különös látvány lesz a Magyar Atletikai Klub és a Budapesti Egyetemi Atletikai Klub matche a 4x200 méteres stafétában. A tavaszi idényben a M. A. K. győzte le a Bacsót egy méter kümbuszéggel. A B. E. A. K. csapata megérdemelt azóta anyagegyesületébe visszatérő Jolbay-val. A rudugrás a verseny fénypontja lesz. Szathmáry Kálmán, angol rudugró bajnok, városunk szülötte, mutatja be a közönségnek tehetségét. Érdekes megemlíteni, hogy a verseny

keretén belül a jubiláris vándordíjon kívül 2 vándordíj jut biztos részre. Az egyik az A. T. E. 1/2, angolra kifizőtt vándordíja, melyet Wiesner Frigyes, B. E. A. K. tag, véd és biztos győzelemével végleg el is nyer. A második vándordíjat Mudin Imre M. A. K. nyeri el, ha csak Veress Lajos dr. A. A. K. közbe nem szól. A versenyre felajánlott tiszteletdíjak a közeli napokban közszemlére tételnek ki egy helybeli kereskedő kirakatában.

+ Az aradi tornaegyesületben újra megkezdődnek a rendszeres gyakorlatok, hétfőn, szerdán és pénteken este 6 órától 8-ig.

A kormány munkaterve.

— Előkészületek az őszi ülészekre. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 3.

A szeptember végén megkezdődő parlamenti ülészek igen mozgalmasnak ígérkezik. Több sürgős ügy kerül tárgyalás alá mindjárt az ülészek elején, amelyeket már nagyrészt elő is készítettek a tárgyalásra. Így elsősorban a jövő évi költségvetés és a bankszabadalom kerülnek napirendre. A kormány első ténykedése az ősszel a szeptember közepén tartandó minisztertanács lesz.

A kormány őszi munkaprogramjáról budapesti tudósítónk a következőket jelenti:

Néhány nap még és a magyar miniszterek mindnyájan otthon lesznek Budapesten. Viszsaérkezik a jövő héten Budapestre Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök is. A miniszterelnök visszatérőben utba ejti Bécsot és tanácskozik fog Aerenthal gróf közös külügyminiszterrel és Bienensthal báró osztrák miniszterelnökkel.

Az első minisztertanács nyomban a miniszterelnök visszaérkezése után lesz, szeptember derekán. A parlamenti szünet utáni első minisztertanács kormányzati folyógyekekkel fog foglalkozni, de ezenkívül a bankkérdés is napirenden lesz. Lukács László a minisztertanácsban jelentést tesz a bankkérdésben eddig folytatott tárgyalások eredményéről. Bécsi értesülés szerint a banktárgyalások igen előrehaladt stádiumban vannak és mi sem áll utójában annak, hogy a bankszabadalom meghosszabbításáról szóló javaslat már az őszön a parlament elé kerüljön. Lukács László pénzügyminiszter a minisztertanács után Bécsbe utazik és folytatja, egyúttal be is fejezi a banktárgyalásokat az osztrák kormányval.

Az őszi parlamenti munkarenddel ez az első minisztertanács még nem fog foglalkozni. A kormányelnök ugyanis meg akarja várni Berzeviczy Albertnek, a képviselőház elnökének visszaérkezését, hogy a képviselőház napirendjét vele egyetértőleg állapítsa meg. Anynyi már most is bizonyos, hogy a kormány a képviselőház első ülésén mindenképp a jövő esztendő állam költségvetését fogja beterjeszteni és indítványozni fogja, hogy a bizottságok a költségvetést minél hamarabb tárgyalják le, nehogy ezután is indemnitást kelljen kérni. Az őszi tárgyalás alá kerül a bankszabadalom meghosszabbításáról szóló javaslat is, nehogy január elején bank-erőszak álljon elő.

A kereskedelmi és iparszabályozó miniszter is egy-két javaslatot készít előlépni még az ősszel; így valószínű, hogy őszre a politikai élet nagyon mozgalmas lesz.

Felhőszakadás a Délvidéken.

Ujabb katasztrófa Krassószörényben. — Karánsebes pusztulása. — Megakadt vasuti közlekedés.

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 3.

Még élénken emlékszünk arra a borzalmas pusztításra, amelyet a pár hónap előtti országos felhőszakadás különösen Krassószörénymegyében okozott.

Három nap óta oly nagy vihar, felhőszakadások és égháborúk dúlnak az egész országban, hogy ismét katasztrófától kellett tartanunk. A katasztrófa tényleg bekövetkezett. Krassószörény vármegyéjében ismét árvíz pusztította. Még ki sem heverték a nagy csapást, a dúló elemek istencsapásaként újra végig bömböltek ezen az amugy is szegény, de természeti szépségben csodás szép vidéken.

A híradások még rövidek. A telefon és táviratösszeköttetések ugyanis megszakadtak. De eddig is szomorú jelentések érkeznek a katasztrófa színhelyéről. Különösen Karánsebes város szenvedett sokat a tegnapi esti felhőszakadástól. A város nagy része teljesen víz alatt áll. Sok ház elpusztult. A közlekedés pedig csak csónakon volt lehetséges a városban.

Az újabb katasztrófáról tudósítónk távirati jelentéseit az alábbiakban adjuk:

(Ujabb katasztrófa.)

A tegnapi nagy esőzések óriási pusztítást végeztek Krassószörény vármegyében. A múltkor nagy felhőszakadást, amely a megyét romba döntötte és nyomait még el sem takarították, a tegnapi katasztrófa túlhaladja. A legutóbbi felhőszakadás ugyanis teljesen elpusztította a karánsebes-orsovai drága vasuti vonalat. A munkálatok ugyancsak ideiglenesek voltak, hogy a forgalom fennakadást ne szenvedjen. Ezek a provizóriumok most mind romokban hevernek. A Kornya-Jalonica közti provizóriumon két alámosás van. A vízpillérek és a többi faalkatrészek teljesen víz alatt vannak. A mehádia-jabloniczi provizórium teljesen tönkre ment. A távirat, telefonvezetékek megrongálódtak, úgy, hogy Temesvárra alig érkezhettek jelentések.

A vizsgálat megejtésére a helyszínre kivonultak: Felszeghy Ferenc szegedi fizetőszó, Héger Vilmos főfelügyelő, Bodó szakosztályfőnök, Pekáry Géza dr. mérnök. A vizsgálat megejtése azonban nagy nehézségekbe ütközik, miután beláthatatlan víztömeg borítja az egész vonalat. A kár megállapítása így teljesen lehetetlen. De valószínű, hogy ismét százerekbe fog kerülni a vonal rendbe hozása.

(Karánsebes viz alatt.)

Ugyáztatik ezúttal különösen Karánsebes városnak jutott ki a felhőszakadásból. A másfél óráig tartott hatalmas felhőszakadás annyira megdöbbentette a Temes folyót, hogy az utcákat elöntötte a hőmpolygó ár. Az ugynevezett Temesvári-utat két méter magas víz borítja. Számos ház összedőlt. Embereket is esett áldozatul. A felváltó víz alatt van.

A városban óriási pánik uralkodott. A város egyik részében csak csónakokkal lehetett egyik házból a másikba eljutni és a javaszerelő emberek segíteni. A 43. gyalogezred legényeége fáradhatatlanul végezte mentési akcióit.

Különösen Luby főhadnagy nyakigérő vízben, halálmegevetéssel, számos embernek megmentette életét.

A több méter magasra megáradt Temes folyó a Karánsebes Körpa közötti hatalmas vasuti hidat több méternyire elmozdította helyéről.

(A közlekedés.)

Az 54. számú vasuti őrházat a víz elvitte. A Lugos-Gavosdia vonalon a sínek két em. magas víz borítja. Mindennek dacára a reggeli 710. sz. személyvonat elhaladt rajta; azonban csak Karánsebesig tudott eljutni, mert azontúl már a vasuti töltéseket a víz elvitte. Románia felé a közlekedést most két úton bonyolítják le. A Bukarestbe utazó közönséget az Arad-Brassó-Predeal vonalra utasítják. Míg a Turn-Szeverinbe utazók Buziásig mehetnek vonaton, onnan hajón Orsováig.

Ma déli karánsebesi jelentés szerint a tegnapi este dühöngő vihar a zsidovin-oravica vonalat is teljesen tönkretette. A telefon- és táviratpóznákat a nagy víz elvitte. Zsidovin, Oravica és a közbeeső községek teljesen elvannak zárva a világtól.

Mehádia környékén teljesen beszüntették a forgalmat. A 701. és 702. számú keleti expressz-vonatok forgalma is teljesen megakadt. Most folynak a tárgyalások a hálókocsi-társasággal és valószínű, hogy abban fognak megállapodni, hogy az expressz vonatok most is, úgy mint a krassószörénymegyei árvíz idején, csak Budapestől nyugat felé fognak közlekedni.

(A Bega áradása.)

A napok óta tartó állandó, záporjelleggel bíró esőzések a délvidéken ismét árvízzel, elöntéssel fenyegetnek. A Bega piszkos hullámai veszedelmesen nőttek az utolsó két nap alatt, úgy, hogy a vizállás ma reggel két méterrel magasabb volt, mint tegnap. A folyó árja szinte szemlátomást nő és minden percben azzal fenyeget, hogy a város területén belül is kilép medréből és elönti a partmenti részeket.

Temesvár felett a Bega áradása ugyancsak veszedelmes arányokat öltött és — ha az esőzések tovább tartanak, — féő, hogy árvíz-katasztrófa következik be.

Cserecsy Jenő műszaki tanácsos, Temesvári folyammérnöki hivatal főnöke az első riasztó hírek megérkezése után azonnal megtekintte a szükséges óvintézkedéseket, hogy gátat vessenek a romboló elemnek. Az egész hivatal akcióba lépett, a töltésekre mérnökök siettek, számos munkásuk van készenlétben, hogy a veszedelmet a hátrítsák. Az áradással fenyegető veszélyről és a történet intézkedéseiről ma táviratilag értesítették a földművelésügyi minisztérium vízügyi osztályát is.

(Árvíz fenyeget.)

A hivatalos jelentések szerint a két nap óta tartó áradás aránylag sokkal nagyobb és rohamosabb, mint az az év május havában fenyegetett árvízveszedelemnél tapasztalt áradás. A Bega vizállása ma délelőtt tíz órakor Kiszatonál 342 centiméter, Kostólynál pedig 210 centiméter volt, ami igen nagy emelkedést jelent. Nemcsak a Bega vizét dagasztotta nagyra a szürke felhők alásuhogó eső, hanem a Temes-Bega vízszabályozó társulathoz érkezett jelentések szerint a Temes vize is veszedelmesen árad. Veszedelmesen nagyra nőtt a Temes Karánsebesnél, ahol a vizállás 220 centiméter. A mérnöki hivatal adatai szerint Karánsebesen 1887-ben volt a legnagyobb vizállás, amely akkor csak 180 centimétert ért el.

mutatott. A jelen állapot tehát 40 centiméterrel magasabbra vitte a Temes vizét az eddigi legnagyobb vízállásnál.

Az esőzések különben még az egész Délvidéken tartanak és az ólomszürke felhőtenger után itélve, még nagyobb csapadék lesz. Az óriási mennyiségű eső igen sok kárt és veszedelmet okozott mindenfelé az országban.

Buziásról jelentik: A felhőszakadás következtében a vízáradás elborította a fürdő nagy parkját, megrongálta a gyógyterem falait és sok helyiségbe is behatolt. A fürdővendégek között nagy rémület keletkezett, sokan elhagyták a fürdőt.

A fekete gyémántok csalói.

— Leleplezték három szénkereskedőt. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 3.

Még messze vagyunk a téli hidegtől, mert hiszen még hivatalosan nyár van, s a fővárosi szénkereskedők máris hallatnak magukról. Nem követnek el új dolgot, empán megismétlik régebbi tetteiket, amelyekkel vérig szípolozták a szerencsétlen fővárosi lakosságot. Három ilyen szénuzsorást fogott fölön a budapesti rendőrség, amely szigorúan ellenőrizte és figyelemmel tartotta a szénszállítókat. A leggondosabb ellenőrzés dacára csak nagyon ritka esetben sikerült a tettenérés. Most egyszerre három szénnagykereskedő került a rendőrség kezére; három tekintélyes, gazdag kereskedő-cég, amely állandóan megdézsmálta a vevői részére szállítandó szenet.

Az érdekes családi ügyről az alábbiakban számolunk be:

Három fővárosi nagy szénkereskedő ellen folytat most vizsgálatot a budapesti rendőrség. A három nagykereskedő cég Rohlich és Gombos, Halmos Salamon és Bolgár és Fischer cég. Az első kettőnek a Nyugati pályaudvaron, míg Fischeréknek az Akadémia-utcában vannak hatalmas szénraktáraik. A három szénkereskedő ellen a közönség kárára elkövetett visszaélések miatt indult meg a vizsgálat.

A családokat úgy követték el, hogy nagyobb szénszállításoknál két szállítólevelet állítottak ki. Az egyik a valódi súly, a másikon a valódinál jóval nagyobb súly volt feltüntetve.

A szénszállító kocsikat állandóan a cégeknek egy-egy alkalmazottja kísérte s ez vitte a szállítóleveleket. Ha utközben a rendőrség ellenőrizte a súlymennyiséget, akkor a valódi súlymennyiséget feltüntető szállítólevelet mutatták elő, ha pedig az ellenőrzés megtörtént meg, akkor a megrendelőnek a nagyobb súlymennyiséget feltüntető szállítólevelet prezentálták.

Augusztus 27-én a detektívek tetten érték a Rohlich és Gombos cég Jámber Simon nevű alkalmazottját. Jámber könyörgött: a detektíveknek, hogy ne tegyenek feljelentést s 100—100 koronát ígért nekik a hallgatásért. Mikor ez nem sikerült s a detektívek semmi hajlandóságot nem mutattak a dolog elpálcázására, Jámber a lakásukon kereste fel őket s a cég nevében 500—500 koronát ígért nekik hallgatási díj fejében. Az elbűntetésre a detektívek nem voltak kaphatók s a cég ellen megtették a feljelentést.

Másik esetben tetten érték a Fischer és Bolgár cég alkalmazottját Kovács Józsefet. Ugyancsak rajtaesítek a manipuláción Halmos Salamon bizományosát, Férmes Lipótot is, akinél megállapították, hogy a két szállítólevél súly-

jelzése között két métermázsa különbség van. Az illető cégek és alkalmazottjaik ellen csalás miatt megindították az eljárást.

KEZDŐDIK!

— Pesti szezonadal. —

Visszaszállnak, visszatérnek
Már a golyák és a fecskék,
Karlsbadból a Lipótváros,
Siófokról a menyecskék.

Kiürül a Balaton-part,
Bealkonyul Nagymarosnak.
Ágnes nénik gőzmosóban
Sok fehér bluzt mosnak, mosnak.

Száll illatja a szobákból
Naftalinnak és dohánynak,
Gyerekek a nagy örömtől
Cigánykerekeket hánynak.

Önagysága az urával
Őszi témán kap már hajba:
Ötven, avagy száz forintos
Legyen-e az új kalapja.

Megnyílnak az iskolák és
Megnyílnak a zengerájok,
Megnyílik az egyetem és
Kinyílnak a szende bájok.

Megnyílik a zálogház is
S amit a nyár, — e rossz gazda —
Itt hagyott, azt szorgos kézzel
Az ős szépen belerakja.

Megnyílnak a kaszinók is,
Öröme sok bankháznak,
A pénztárosok-sietnek
S egész éjjel bakkaráznak.

Egyik kézzel bakkozgatnak,
Másik kézzel sikkasztgatnak,
Ezt nevezik itt minálunk
Nemzetgazdasági kasztnak.

Megnyílnak a kabarék és
Kaput nyitnak a színházak.
Hizott szubrett, sovány hősnő
Okoz tehát némi lázat.

Most csinálják lóhalálban
Azt a magyar operettet,
Amit már a múlt év őszén
Nagy hűhóval berebegték.

Most írja meg Bródy Sándor
Azt a forróvérű drámát,
Amelynek a címe megvan,
S csak a drámát reklamálják.

Most festi be az orcáját
Barna festékekkel a dandy;
Hogy 6 Olaszthonban nyaralt,
A friss színe ezt jelenti.

S végül, ne felejtsek kérem
A nótának az utolját:
Bakokbaft a tenger váltót
Ilyen tájban óvatolják.

Dzsin.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Büntetés a pápa megsértéséért. Stuttgartból jelentik: A büntető törvényezők a pápa megsértéséért négy hét fogságra ítéltek egy Gürtler nevű embert. Gürtler megkérte a bíróságot a büntetés kíméléséről. Négyes fogházba ment a fogházig, ahová nagy embertömeg kísért. A tömeg Gürtlert nagy ovációban részesítette.

Bünpör

a szigorú színházi kritika miatt.
(Rédey Szidi — Madame Chrysanthe ellen).

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Ez év február 11-én egy aradi napilap tárcarovatában „Luxemburg grófja” címmel és Madame Chrysanthe aláírással cikk jelent meg, amely a kolozsvári bemutató előadást ismertette. A kolozsvári volt az első vidéki színpad, amely a Király Színház slágerdarabját színrehozta. A cikk kritika akart lenni, de a hang, amelyen Chrysanthe asszony írt, kissé nélkülözötte az objektivitást és inkább személyes jellegű cikk volt Rédey Szidi, a kolozsvári színház énekesnője ellen, aki a darab egyik főszerepét, Didier Angelát, a párisi opera művésznőjét kreálta. A szigorú kritikus nemcsak a színészi kvalitásokat támadta Rédeyben, de családi ügyeivel is foglalkozott. A tárcacikket átvették a kolozsvári lapok és nem a leghízelgőbb módon kommentálták. Rédey Szidi ugyanis közszerepben állt ott és a támadás visszatetszésre talált. A művész rögtön elégtételt kapott: a kolozsvári közönség napokig lelkesen ünnepelte.

Rédey Szidi azonban nem elégedett meg ezzel az elégtétellel és sajtó útján elkövetett nyilvános becsületsértés vétsége miatt feljelentést tett az aradi ügyészségen a Madame Chrysanthe név alatt író dr. Bignió Béláné marosludasi körorvos neje, a különben széles körben ismert író ellen. A feljelentésben előadta, hogy Bignióné minden ok nélkül nemcsak becsületében támadta meg, amikor átlépte a jogosult bírálat határait, de beleavatkozott családi ügyeibe is és az igazságtól messze eltávolozva úgy állítja őt az olvasó elé, mint a világ legrosszabb asszonyát. Kérte, hogy a vizsgálóbíró rendelkezze a vizsgálatot dr. Bignió Béláné ellen.

Domokos László vizsgálóbíró elutasította a vizsgálat elrendelése iránti indítványt azzal az indokolással, hogy az inkriminált cikk nem lépi túl a megengedett kritika határait, a használt kifejezések nem meggyalázó természetűek és nem vonatkoznak a művész magánéletére. A vizsgálóbíró határozata ellen Rédey Szidi a vádtanácshoz nyújtott be fellebbezést, amely azonban a vizsgálóbíró álláspontjára helyezkedett és a fellebbezést elutasította.

A művész nem nyugodott meg ebben a döntésben és az utolsó fórumhoz fordult, a nagyváradi ítélőtáblához, megfolyamodva a vádtanács végzését. Ma érkezett le a táblai végzés. A tábla szintén elutasította a fellebbezést azzal az érdekes indokolással, hogy noha

a nevezett művésznőről írt kritika messze túlhaladja a tárgyilagos kritika határát, de miután az illető színművész személyére nézve mégse meggyalázó és nem meggyalázó az a kifejezés sem, hogy „Rédey Szidi a legboldogabb családi életet és kicsiny fiát hagyta el ezért a kifosztott, rongyos világért”, mert ez csak annyit jelent, hogy a családi életnél is többre becsülte a művészetet, ennél fogva a rágalmazás vétségének gyanúja fenn nem forog és így a bünvádi vizsgálat elrendelésének helye nincs.

A művész most már tovább nem apellálhat.

Miss Fregolia műhelyében.

— Látogatás a művésznőnél. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Tisztelt hölgyeim és uraim! Az én mesterségem nem táltosság, nem boszorkányság, csak épen egy kevés ügyesség. Mindenki megtudja csinálni, csak úgy kell csinálni, mintahogy én csinálom.

Igy szólott az eszkamotörök fejedelme — Bosco, aki ezzel a pár szóval szokta bevezetni az előadásait.

Nincs lehetetlen abban, amit ember cselekszik, nincs titok, nincs csoda, minden tudható és minden megtanulható. Csak embere válogatja. A legkörülmönfontabbnak látszó mutatóványok, elemeikre bontva, a legegyszerűbbek és végrehajtásuk a gyakorlat kérdése. A közönséget ma már nem az érthetetlennek látszó dolgok vonzzák, hanem az új ötletek, a végrehajtás esztétikája és az előadó intelligenciája kapja meg és készletti tapsra, elismerésre.

Az az amerikai bájos asszony, aki néhány nap óta zsofolt házak előtt mutatja be a nyári szinkörben azt a hihetetlennek látszó két jelenetet, melyben minden szereplőt ő maga személyesít meg, ujat nyújt. Először is asszony, aki a pillanatnyi átlötözés mesterét, Fregolit azzal mulja felül, hogy elsőrendű színészi talentum is, s a torakában is kincs van. Amint a ruháit változtatja, úgy változik le az éppen színen levő alak karakterét is és ezt ki tudja fejezni hanggal, gesztussal, beszéddel. Ezt a publikum látja. De mi történik a színpalak mögött, a hova a néző nem lát be? Mozgófénykép felvételre igen alkalmas kép, melyet a maga bámulatos gyorsaságában a toll nehezen tud leírni. Miss Fregolia kilép az öltözőjéből, hogy megkezdje produkciót.

A színpadot már elkészítették. Egy intim szoba. Kis terület, hogy a négy ajtón át történő eltűnés és felbukkanás minél kevesebb időt igényeljen és ezzel is fokozódjék a gyorsaság illúziója.

Hangverseny énekesről, elegáns selyem kosztümbe áll a közönség elé, hogy szoprán és bariton hangon egy-egy dalt énekeljen.

A szoba hátsó fala mögött ezalatt Georgi ur, Fregolia asszony férje és a segédje megteszik az előkészületeket a következő jelenetre, mely egy kávéház szeparájában játszódik le. A készülődés abban áll, hogy még egyszer végig futtatja tekintetét azon a rengeteg ruha, paróka és kalap hal-mazon, mely úgy van elrendezve, hogy amint a szereplő megkivánja, oly sorrendben legyen kéznél.

Fregolia asszony zúgó tapsok közt befejezi énekét és jelenti, hogy következik a hat szereplő egy személyben alakító produkció, egy husz percig tartó jelenet.

A hangverseny kosztüm és a modern frizura egy szempillantás alatt lekerül Fregolia asszonyról.

A pincér öltönyből csak a nadrág van rajta, melyet a hosszú princess szabású női ruha takart. Egyfelől a férje dobja róla a fehér férfi ingmellet és a pincér ruhát, majd a segéd a fehér kötöt teszi a derekára. Valamennyi ruhadarab rugókkal van ellátva, melyek mechanikusan tartják össze a ruhadarabokat. Így felöltöztetve belép a színpadra. Mialatt beszél, öltöztetői már ott állnak annál a kijáratnál, melyen át távozik a színpadról és készen tartják a következő jelenéshez szükséges kosztümöt. A szereplő folyton beszél, hogy a közönség érdeklődése teljesen a szerepre és ne a szereplőre koncentrálódjék. A színpalak mögött egy pillanatnyi megállás nincsen. Az öltöztetés és vetkőzés menet közben történik. Fregolia asszony abszolút nem nyúl hozzá a ruhákhoz, még a parókát és kalapját s az öltöztetők kapják le fejről.

A kalapok különösen érdekesek. Fregolia férfi szerepeket is ad és a gyors átváltoztatás nemcsak a ruhában, hanem az arcbán is megtörténik. Még pedig az által, hogy a kalap bőrbélelésében egy hajszálfinom drótpálcikára a szereplő karakterének megfelelő viasz orr, bajusz, szakáll és haj van erősítve. A kalap feltevése által megváltozik az egész fej.

Az óramű pontosságával történő öltöztetés és vetkőztetés csak úgy történhetik, ha arról olyan segítség gondoskodik, mint Fregolia asszony férje. Idegen ember nem izgul annyira és nem futkosna annyit, mint ez a világhírű artista, aki annak idején a legjobban fizetett akrobata volt a Georgi csoportban. Sokkal izgatottabb, mint a felesége, aki nyugodtan, de figyelmének teljes megfeszítésével végzi dolgát. A szeme pillantásával dirigálja a segítőit és a színpalak mögött az átlötözés másodperciben ép úgy dolgozik, mint a színpadon.

Rendkívül kimerítő és fáradságos munkát végez Fregolia asszony negyven percig tartó produkciói közben, mert szereplésében a legelevenebb vonzóerő mégsem a technikai ügyességrek tekinthető gyors kosztümváltás.

Agybéli kiválósága az, a mi intelligens és szimpatikus játékmódorában, meglepő utánozó képességében, finom árnyalatok művészi kidolgozásában nyilvánul meg.

IRODALOM ES MŰVÉSZET.

* Az aradi színtársulat új énekesei. Egy hődmézvársárbeli lap írja: A tegnap esti előadásnak ünnepi színezetet adott az, hogy az új terrorista, az új baritonista, az új komikus s a felújított kórus mutatkozott be Planquette mester remekében, a „Kornevillei haragok”-ban. Megemebrelte magát az igazgató s kikereste a vidék legértékesebb hangú tenoris-áját, Cseh Ferencet. Hogy milyen erőt nyert az új tenorisztában, azt a közönség jóleső érzéssel tapasztalta s igazán többet kaptunk, mint amennyit vártunk. Cseh Ferencnek a belépőjében felcsendülő érces drámai tenorja, tiszta s végnélküli magasságu regisztere a skála minden fokán egyaránt kellemes. Igazi élvezet volt minden száma s kevés színész kapott náunk olyan lelkesedésből fakadó őszinte tapsot, mint ő. Az új baritonista, Ladiszlav, régi jó ismerősünk, az ő férfias, érces hangját már sokszor élveztük. Az egy évi kis társulatnál való működése előnyére vált, mert sokkal könnyedebben játszik. Az első felvonás keringőjével óriási hatást keltett s ő is nagy tapsot kapott. Heltay Jenő, az új komikus drámai alakításában mutatkozott be. Gáspár apó egyike a legnehezebb drámai szerepeknek. Két igen kiváló alakításban láttuk már ezt a szerepet, Nyáraytól és Hunyadytól. A Heltay alakítása egy gondolatlaltal se áll hátrább, sőt mintha az ő játéka természetesebb lett volna. Heltay gyönyörű orgánnummal rendelkezik, a beszéde pedig rendkívül értelmes. Első megjelenésével nagy rutint árukt el s ő vele is igen értékes erőt nyert a társulat. Még a megerősített kórusról kell di-csérőleg megemlékeznünk. Jóllehet, a szépségdíjat nem lehetne a kórusal elnyerni, de hanganyag van benne s különösen a tenor erő-sődött meg. A zenekart tegnap mintha kicse-relték volna. Olyan művészi finomsággal kísérték az énekeket, hogy még a Zalay Margit énekének is minden szavát meg lehetett ér-tetni. A régi szereplők közül Dióssy Szerpo-lettje — ha a tulzásokot leszámítjuk — na-gyon kedves volt, a Zalay Germainje pedig bájosan szép volt s tegnap nem trémázott az énekrészekben, mint legtöbbször szokott. Pol-gár a városbíró s Kulcsár a jegyzőt jól ala-

kitották. Kulcsár belépőjében a fonomikross-koppal felfedeztünk egyetlenegy hangot, amely megközelítette a valódi hangot.

* A Nyugat, Ignótus, Osvát Ernő és Fenyő Miksa egyetlen modern magyar szépirodalmi és kritikai szemléjének szeptember 1-én megjelent száma a szokott feltűnést keltő kiállításban, igen érdekes tartalommal jelent meg. A Nyugat fő-munkatársai: Ady Endre, Ambrus Zoltán, Ba-bits Mihály és Móricz Zsigmond. A Nyugat szeptember 1-én megjelent számának tartalma: Babits Mihály: Laodameia. (Tragédia.) Salgó Ernő: A történelem problémája. Nagy Zoltán, Tóth Árpád: Versek. Kuncz Aladár: A mirgo-doni Jeanette. (Novella.) Jászai Horváth Elemér: Vera. Ambrus Zoltán: Mantegazza. Gáspár Kor-nél: Versek. Ignótus: Jegyzetek. (A politika mö-gül.) Oláh Gábor: Versek. Figyelő: Lovagias magyar nemzet (Halász Imre.) Nemzeti vakáció (Hegedüs Lóránt) Reinitz Béla és Farkas Ödön Ady dalai (Csáth Géza.) „Begegnungen mit mir.” Catharina Godwin könyve (Lesznai Anna.) Münchener esték (Nádai Pál.) Le Centenaire de Jean-Jacques (Laczkó Géza.) Intermezzo (Lengyel Menyhért.) Halász Imre cikksorozata. A Nyugat szeptember 15-én megjelenő számában kezdi meg Halász Imre, a kiváló publicista „Egy letűnt nemzedék” cím alatt visszaemlékezéseinek közlését. Az igen érdekes cikksorozatra már most felhívjuk olva-sóink figyelmét. A Nyugat előfizetési ára: egész évre 20 korona, félévre 10 korona. Szerkesztőség és kiadóhivatal: V. Mérleg-utca 9. Mutatóvány-számot kívánatra díjtalanul küld a kiadóhivatal.

* Konfiskált mozikép. A rongyszedő a címe az Uránia-színház mai műsorán szereplő képek legszenzációsabbikának. Ez a rendkívül érde-kes kép nemrég az egész ország sajtóját fog-lalkoztatta. A fővárosi rendőrség ugyanis a kép előadását betiltotta. A kép tárgya az, hogy egy rongyszedő, apró rongydarabkákból rakja össze a jelenlegi uralkodók bámulatosan hű arcképeit. A tulságosan lojális fővárosi rendőrség ezt pro-fanizálásnak találta, a kép bemutatását betil-totta és a filmet elkobozta. Később azonban a közvélemény feladulásaának nyomása alatt is-mét megeugedte a rendkívül érdekes kép elő-adását. És ez természetesen is, mert az a csodá-latos művészi produkció, amelyben ennél a kép-nél gyönyörködhetünk, semmi esetre se lehet az uralkodók képeinek profanizálása. Sőt az a művészet, amellyel a képen a rongyszedő apró rongydarabokból az uralkodók élethű képeit rakja össze, valóssággal bámulatba ejt minden-kit. A kép ma van műsoron utoljára, aki tehát gyönyörködni akar benne, ne mulassza el va-lamelyik mai előadást megtekinteni. 241

* Petőfiről és mestereiről. Irta: Kacziány Géza. A Petőfi-Könyvtár XVIII. kötete. Szerkesztik: Endrődi Sándor és Ferenczi Zoltán dr. Kiadják: Kunossy, Szilágyi és Társa, a 1. kor. 20 fill. Petőfi francia előfutárával: Hégésippe Moreau-val foglalkozik nagy-szabású tanulmányban Kacziány Géza a Petőfi-Könyvtár legújabb kötetében. Moreau, aki a negy-vennyolcadiki hagyományoknak törhetetlen költői harcosa volt, nemcsak a mi Petőfinket, de Hugó Viktort is megelőzte a népszabadság eszmájének költői formában való propagálásával. Ennek dacára az inségen elpusztult nagy költőnek nevét is alig ismerik már. A nagyképi irodalomtörténészek nevét sem tartják méltónak arra, hogy könyvükben fölve-gyék, pedig mikor Le Myosotis (A nefelejts) című kötete 1838-ban megjelent, a lapok Béranger-nél is nagyobb költő gyanánt ünnepelték. Kacziány nagy tudással mutatja ki, hogy Petőfi 1848-iki királygu-nyoló költeményei a Moreau hasonló tartalma versei-nek visszhangjai s hogy egyedül Petőfi volt az a rokonlélek ki őt teljes mértékben megértette. A ma-gyar nemzet kegyeletét minden tekintetben megér-demli a Charitében meghalt rongyos csavargó, mert ő volt az a Keresztelő János, kinek tanítványul jött a világszabadság nagy dalnoka, a fehéregyházi csata-téren örök álmát alvó magyar Tyrtus — Petőfi Sándor. Kacziány második nagyszabású tanulmánya Béranger-rel foglalkozik. Dacára olcsó árának, a könyvből befolyó jövedom egy hányadát a Petőfi-ház kapja.

A humánus rendőrkapitány.

— Megmentett aradi leány. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Tizenkilenc esztendő, tüdőbeteg és az aradi rendőrség büntügyi osztályán Szepekovszky Teofil rendőrhadnagy előtt áll. Eanyi éppen elég arra, hogy a sorsa érdeklődést keltessen. De ezzel még nincs kimerítve a sorsának legpregnansabb ismertetése sem.

Kora dacára még majdnem fejletlen a leány és a mint a rendőrtiszt asztalára támaszkodik és rövid ujjú bluzának feketeségéből kivillog a csontos, hosszú karja, szinte ijesztő a soványsága. A mint félre fordítja vértelen arcát és a kiálló pofacsontján végig siklik a napsugár és sárgára festi az arcot, úgy látszik, mintha kiapadt volna belőle a vér. Rövid a szoknyája, formásak a lábai, de szörnyen kopottak, félretaposottak a cipői. A szegénylős szegénység ri le róla. A beszéde még elég kemény. Intelligens az egész lénye és a mint védekezik egy ostoba feljelentésből keletkező vád ellen, majdnem a tiszteletlenség és a dac érzik a szavaiból. De néhány perc múlva már keservesen sir, összetörik, megsemmisül és azt motyogja:

— Ártatlanul vádolsz. Én nem loptam el senkitől semmit.

Enek a fiatal leánynak megható a sorsa. Az apja jómódu polgár volt Aradvárosának, de aztán elszegényedtek s amikor árvaságba hagyta egyetlen leányát, annak nem maradt semmije. Gépíró tanfolyamot tanult és bejutott az egyik állami hivatalba. A munkát azonban nem sokáig bírta s kimaradt a hivatalból. Egyik távoli rokona kitaníttatta varrni és néhány urházhhoz beajánlotta. Föl is vállalt munkákat, de nem tudta elkészíteni, a reábizott kelméket, drága szöveteket pedig nem vitte vissza megrendelőinek. Ezért sikkasztás címén feljelentéseket tettek ellene. Így került a rendőrségre, ahol egy éjszakát töltött remegés, kétség és zokogások közepette. Amikor fölvezették Greén főkapitány elé, görcsös sírás között mondta:

— Nem loptam, nem sikkasztottam. Minden megvan, amit ideadtak nekem.

A leány aztán elmondja, hogy napokig tanakodott: eladja e a reábizott kelméket, vagy sem?

— Nem volt ennivalóm, de a lelkiismeretem még se vitt rá, hogy eladjam a más holmiját. Mindent otthon találunk, semmi se hiányzik. A lakásomon vannak a holmik.

A főkapitány azonnal detektíveket menesztett a leány lakására és megállapították, hogy a kelméket csakugyan nem sikkasztotta el: valamennyit megtalálták.

A főkapitány aztán az embereivel sorra felkerestette azokat, akik a leány ellen feljelentést adtak be s kérte őket, hogy vonják vissza a feljelentést, miután az áruk hiánytalanul megvannak. Az érdekeltek készséggel járultak az indítványhoz és így a szegény leány egyszerre szabadnak érezhette magát.

— Mit fog most csinálni? — kérdezte a pityergő nőtől a főkapitány.

— Magam se tudom. Azt hiszem, legjobb lesz, ha egyenesen a Marosba megyek. Hiszen úgy se tudok tisztességes munkával megélni, az elzúllástól pedig félek.

— Hát varrni nem tud?

— Tanultam, de látom, hogy nem értek hozzá. Egészen fiatalon kellett volna megtanulnom. De akkor a szüleim nem gondolták, hogy valamikor szükségem lesz erre.

A rendőrkapitány ismét segített az elhagyott teremtesen. Azonnal kiváltott számára cselédkönyvet és elszegődött egy urcsaláthoz kis gyermekek mellé.

A Weitzer-gyár osztaléka.

A múlt év üzleti eredménye.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, szeptember 3.

Az aradi Weitzer-féle vaggongyár részvényei, melyeket tudvalevőleg úgy a budapesti, mint a bécsi tőzsdén jegyeznek, az utóbbi időkben valóságos célpontjai voltak a börzespekulációknak.

A gyárvezetőségén kívül álló tényezők ellenőrizhetlen hírekkel lármázták teli a fővárosi és vidéki lapokat, sőt utóbb már egyenesen ki is irták tilkos vágyukat, mely oda irányult, hogy a gyár utólagosan igazolja a spekulánsok eljárását és adjon tíz koronával magasabb osztalékot, mint tavaly.

A vaggongyár igazgatósága tegnap tartott ülésén határozott a múlt év üzleti eredményének felhasználása felett. Ez ülésen, híven ahhoz az egészséges, konzervatív üzleti politikához, melyet Herzel Bernát vezérigazgató inaugurált a vaggongyárnál, elhatározták, hogy a különböző alapok bőssége dotációja után, az osztalék nagysága ez évben sem lesz magasabb a tavalyinál.

A gyár vezetőségének eme józan üzleti eljárását a vállalat minden igaz barátja csak elismeréssel honorálhatja. Mert az egészséges üzleti előrelátás mindig több rokonszenvet és bizalmat szerez egy iparvállalatnak, mint a börzespekulánsok manővereinek figyelembe vétele.

Ami a részvények árfolyamát illeti, azok végre is nem olyanok, hogy ma még valamely számbavehető visszaeséstől kellene tartani, mert a papírok az 5%-os osztalékot a mai kurzus mellett is bősségesen meghozzák és az igazgatóság mostani eljárása igazolja, hogy erre az osztalékra aztán nyugodtan számíthatnak a részvényesek továbbra is.

A gyár vezetősége részéről egyébként a következő jelentést adják:

A „Weitzer János gép-, vaggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon” igazgatósága a tegnapi napon tartott ülésében az 1909/1910. üzemi év nyereségét az értékesítési alapnak 268,817 korona 19 fillérrel történt javadalmazása után 798,606 korona 75 fillérben állapította meg és elhatározta, hogy a legközelebb egybehívandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy ezen összeget, az 1908/1909. év 59,047 korona 13 fillért kitevő nyereségáhozatalát hozzáadva, összesen tehát 857,653 korona 88 fillért a következőképen használják fel: a tartalékalap gyarapítására 100,000 — korona, a tisztviselői segélyalapra 30,000 — korona, a munkássegítő alapra 20,000 — korona, részvényenként 25 — korona osztalék fizettségük és az alapszabályszerű jutalékok levonása után fennmaradó 97,126 korona 96 fillér új számlára vezettségük elő.

HIREK.

Ujabb kolera-halál Magyarországon.

— Felfüggesztett városi főorvos. —

Távirati tudósítás.

Arad, szeptember 3.

A kolera riadalom, amely az utóbbi napokban elült az országban, újból tápláló anyagot kapott ma: Baranya és Győrme gyében meghalt egy-egy ember, akiről azt hiszik, hogy a kolera okozta pusztulásukat. Baranyamegyében az alispán azonnal fölfüggesztett egy városi főorvost, mert kiderült, hogy nem hajtotta végre a kolera-rendeletet.

A veszedelem új hirei ezek:

Szekszárd, szeptember 3. Szeptember elsején gyanus körülmények közt megbetegedett Mocsáry István ötvenhatéves földmives. Bevitték a közkórházba, ahol Dragics dr. vármegyei tisztiorvos és Herczegh dr. kórházi főorvos megvizsgálták a beteget és megállapították a kolera nosztrat. A szükséges óvintézkedést azonnal megtették. Ma délután Mocsáry meghalt. Holtestét fel fogják boncolni. A hatóság a legszigorubb óvintézkedéseket megtette. Simoncsics alispán kiutazott a helyszínére és miután megállapította, hogy Komáromy Gyula dr. városi főorvos nem hajtotta végre a kolera ellen kiadott rendeletet, a főorvost felfüggesztette állásától.

Budapestről jelentik: A fővárosban a legnagyobb szigorussággal hajtják végre az óvintézkedéseket. Szerencsére eddig sikerült elkerülni a veszedelmet. Ma ismét két kolera-gyanus beteget szállítottak be a Szent Gellért-kórházba. Miután megállapították, hogy egyikük sem kolera-beteg, azonnal szabadon bocsátották őket. Miután a boncolás és a bakteorológiai vizsgálat minden kétséget kizáró módon megállapította, hogy Vineze nem kolera-ban halt meg, feleségét és hat albérlőjét ma a fertőtlenítő intézetből kibocsátották.

Nagy-Bács győrmegyei községből jelentik: A községben Szili Vendél munkás kolera-gyanus tünetek között megbetegedett. Az egész községet azonnal zár alá helyezték. A községben ma kiszállott Helländer Hugó egészségügyi felügyelő, megvizsgálta a beteget és megállapította, hogy Szili nem kolera. A községet a vesztegár alól feloldották.

Győrött az ottani kórházban Pálmai József gyümölcsárust mint kolera-gyanust kezelték. Pálmai az éjjel meghalt. Megállapították, hogy ázsiai kolera-ban szenvedett. A hatóság szigorú intézkedéseket tett.

Debrecenből jelentik: Magyarpócsan az ottani bucsusok között az a hír terjedt el, hogy orosz és galíciai bucsusok a kolera-t behurcolták. Több bucsus rosszul lett a templom előtt.

— Időjárás. Az aradi meteorológiai intézet jelentése szerint a hó 4-én az időjárás: változékony, hűvös, sok helyütt csapadék.

— A belga királyi pár Bécsben. Brüsszelből jelentik: A belga királyi pár szeptember 30-án Bécsbe érkezik. Tiszteletükre nagy katonai szemle lesz, a trónörökös parancsnokságával.

— A miniszterelnök utazása. Budapestről jelentik: Khuen miniszterelnök ma utazott el Ostendébe, ahol üdülés végett két hétig tartózkodott. A miniszterelnök Bécsen keresztül holnap fog Budapestre megérkezni.

— Az interparlamentáris konferencia utolsó ülése. Brüsszelből jelentik: Az interparlamentáris konferencia mai utolsó napján felszólalt Apponyi Albert gróf, a magyar csoport hivatalos szónoka. Beszédében megemlékezett Edward angol királyról, mint a béke legkiválóbb barátjáról. Este bucsu-vacsora volt, amelyen a második hivatalos szónok Apponyi Albert gróf volt. A kongresszus megbízásából Belgiumra mondott felköszöntőt nagy tetszés mellett. Apponyi Albert gróf és Kossuth Ferenc ma elutaztak Brüsszelből.

— Hazug vádak. A *Morning Post* nemrég helyt adott Scotus Viator egy újabb kirohanásának, amelyben az illető a tapolcai választáson szerzett tapasztalatairól számol be. Felpanaszolja ebben a cikkében Scotus Viator például azt is, hogy mivel elfelejtett a rendőrségen jelentkezni, megbüntették szállásadóját. Most Ruttkai Vilmos londoni magyar kereskedelmi attasé a *Morning Post*-ban hosszabb cikket közöl, amelyben Scotus Viator vádjait egymásután megcáfolja. Kimutatja a cikk, hogy a kifogásolt hatósági intézkedések az ország legszélső határán mennyire indokoltak, sőt szükségesek. Kivétel tenni nem lehet Scotus Viatorral sem, aki különben is azért ment oda, hogy államellenes izgatást végezzen. A nemzeti ügyek békés egyetértése országszerte kielégítő, a nemzetiségek elnyomásáról szóló vádak teljesen érthetetlenek.

— Áthelyezés. Staner Jánost, az osztrák-magyar bank aradi fiókjának főnökhelyettesét, akit a város gazdasági és pénzügyi köreiből szimpátia övezett, az igazgatóság a budapesti főintézetbe helyezte át.

— Házasság. Lichovnik Béla, az osztrák-magyar bank aradi fiókjának tiszviselője ma kötött házasságot Herman Lontával, Herman I. Károly dr. aradi orvos leányával.

Bistyák Ferenc dr. szabadkai törvényszéki jegyző ma kötött házasságot Kresz Erzsike urleánnyal, Kresz Ferenc, az Aradi Ipar és Népbank zsigoristály főnökének leányával.

— Délutáni istentiszteletek a minoriták templomában. Az őszi idő beállásával a vasárnapi és ünnepnap délutáni istentiszteleteket szeptember első vasárnapjától kezdődőleg délután 5 órakor fogják tartani. A délutáni istentiszteletek mindig szentbeszéddel kezdődnek, ami után litánia és áldás lesz.

— Az őszi divatja. Aig volt még olyan szezon, amely a régi divatban annyi újat, érdekességet és eredetit hozott volna, mint amennyivel a most beköszöntő őszi és téli évad jön. A divatvilág a művészettel és az életgazdasággal párosodott és úgy alkotta meg a női toalet legújabb formáit és alkatrészeit. Annnyira új, az eddigittől eltűnt a genre, a szín, a díszítés, hogy szinte forradalmat jelent a divat terén. Pick Ernő aradi női divatárkereskedő párisi és londoni bevásárló úján közvetlenül tanulmányozta ezen újdonságokat és raktárát ehhez képest egészítette ki a legújabb francia és angol ruhakelmékkel, selymek, díszek, utcai és színházi shawl-okkal stb. Alkalma volt a brüsszeli világkiállítás egyes osztályaiiban a legújabb toaletteket tanulmányozni s ezek felől szívesen ad a hölgyközönségnek tájékoztatást és utbaigazítást s páratlan különlegességeit, minden vételköltséget nélkül, szívesen bocsátja Ardrassy-terti üzletében megtekintésre.

— A Zeppelin VI. útja. Münchenből jelentik: A Zeppelin VI. ma délelőtt 10 óra 5 perckor ideérkezett. A léghajó, amely nyolc utast hozott magával néhány órai pihenés után szakadó esőben hét utassal újra felszállt.

— Az Acsev. téli menetrendje. Az Acsev. vonalain az 1910. év május 1-től érvényes menetrend az 1910/11-iki téli időny tartamára is változatlanul érvényben marad. A borossebes—buttyin—menyháza-fürdői vonalon a fürdő időny tartama alatt vásár- és ünnepnapokon közlekedett vonatok elmaradnak.

— Az aradi gyorsvonat balesete. Az a gyorsvonat, amely reggel indul Budapestről és délután érkezik Aradra, ma egy órát késett. Délután egy órakor a gyorsvonatnak csak a fele futott be az aradi pályaudvarra, a másik része Kőbányán vesztéget. Ennek az az oka, hogy Kőbányánál egy fiu akker akart átszaladni a pályatesten, amikor a gyorsvonat arra robbogott. Hogy a halálos elgázolást elkerülje a mozdonyvezető, gyorsan fékezett és egy pillanat alatt megállította a vonatot. Ennek következtében a postakocsi és még néhány waggon kisiklott. A sinből kiugrott kocsi hátrahagyásával a gyorsvonat csak egy óra múlva folytathatta útját. A ma déli posta ennek következtében csak vasárnap reggel érkezik Aradra.

— Halálos párbaj. Grácban tegnap délután egy ottani vívóteremben halálos végű kardpárbaj történt. Háber János banktisztviselő és Láng Károly gyártulajdonos voltak az ellenfelek. A második összecsapásnál Láng kardja Háber mellébe hatolt, ki holtan összeesett.

— Eljegyzések. Szudi és darázi Szudy Elemer, az „Arad és Vidéke” felelős szerkesztője, Aradváros törvényhatósági bizottságának tagja, eljegyezte Glaczt Daisyt, özv. Glaczt Dezsőné született Langer Melánia leányát Soborsinból.

Welspilich Ignác, aradi borbélysegéd eljegyezte Vörös Juliskát, Vörös József aradi iparos leányát.

— Kell Manó cég ajánlja csipke és szalag különlegességeit. Telefon szám 673. 652

— A kormányzó özvegye — lopott. Bácsból jelentik: Ma a rendőrség letartóztatta Palikli Zsófia 57 éves asszonyt azon gyanu alapján, hogy egy szakácsnőől húsász koronát elloptott. Az asszony kihallgatása alkalmával azt vallotta, hogy rokonágban áll az Obrenovicokkal, férje pedig egy orosz felkeés alkalmával megölt kormányzó volt.

— A vihar pusztítása Gurahoncon. Az elmúlt éjjel nagy zivatar dühöngött Gurahoncon, mely több házat megrongált és a gyümölcsfákban igen nagy kárt okozott. Két házba is lecsapott a villám. Breitmeyer Adolf hivatalnok házába, ahol az összes villamosvilágítási huzalokon végigfutva, azokat teljesen elégette és csak a családtagok éberségének köszönhető, hogy a ház tüzet nem fogott. Továbbá Koczoi János mészáros mester házában a gerincén, a cserepeken végig szántott és a ház falába sujtott be, a melyet megrepsztett, anélkül azonban, hogy nagyobb kárt okozott volna. A zivatar menydörgéssel és villámlással, esti 10 órától hajnali 2 óráig szakadatlanul tartott. Emberben, állatban kár nem esett.

— A megmérgezett Maros folyó. Marosvásárhelyről jelentik: Egy hét előtt sertésvész ütött ki Eltető Albert nagybirtokos marosfalvai gazdaságában. A szabályrendelet értelmében a járványban elhullott állatokat hatósági felelősség mellett több méter mélyágú gödörbe kell elföldelni és mésszel leönteni. Az Eltető-uradalom, hogy a költségeket kiméltse, az elhullott állatok egy részét nem földelte el a szabályrendelet szerint, másik részét pedig a Marosba dobatta. A marosmenti községek lakói, akik ivóvizüket a Marosból merítik, láták az elhullott állatokat a folyóban és jelentést tettek a hatóságnak. A hatóság ennek következtében egyelőre betiltotta, hogy a Maros vizét ivóviznek használják és szigorú vizsgálatot indított, hogy kit terhel a felelősség a járványban elhullt állatoknak a Marosba vetéséért.

— Az arad saári telepések folyó hó 4-én, délután 3 órakor, a rendes helyen értekezletet tartanak.

— Hogyan utazik egy milliomos? Amerikai milliomosok, a kik gyakrabban szoktak ideát Európában megfordulni, bizonyosan sok érdekes anekdotát hallanak külön angol lordokról, tékozló magyar magnásokról, excentrikus orosz hercegekről, a kik, ha szeszélyük úgy hozza magával, egész vagyont dobni ki valami boldonsággért, hogy személyüket valami legendás csodálkozással bámulja a jámbor nagyközönség. A dollár-fejedelmek olykor kedvet kapnak maguk is, hogy beszéltesse nekik millióikról s megmutassák, hogy nem maradnak el messze a külön európai magnások mögött. A fiatal James Hazen Hyde százezer dolláros párisi vacsorája még ma is közbeszéd tárgya Európában s James B. Duke dokánykirálynak 12 millió dollár költséggel épített sommervillel diszkartja szintén arra vall, hogy a yankeek is értenek a pénzköltés művészetéhez. F. S. Drew, sanfranciskói milliomos az L. E. White Lumber Co. elnöke, a napokban mutatta meg, hogy az amerikai virtus mire képes. Drew hétfőn érkezett New-Yorkba párisi tartózkodásából, felesége társaságában s 2000 dollárt fizetett egy szalonkocsiért, mely őket Sanfranciskóba szállította, csak azért, hogy „Radium”-nak, Mrs. Drew kedvenc bulldogjának meg legyen a maga kényelme. Drew a maga és felesége számára először egy külön szakaszt foglalt le a New-York Central chicagói gyorsvonatán s magukkal akarták vinni a Pullmann-kocsiba Radiumot is. Az alkalmazottak csakhamar felvilágosították őket, hogy a szabályzat szerint kutyát nem vihetnek magukkal a kocsiba, hanem azt a máhivaggonban kell elhelyeztetniük. Mrs. Drew kétségbeesve til aközött az ajánlat ellen, mert az ő érzékeny szíve nem lenne képes elviselni a gondolatot, hogy kedvenc kutyája a máhivaggonban tegye meg a hosszú utat Sanfranciskóig s napokon keresztül el legyen tőle szakítva. Nem! Ez még feltevésnek is kegyetlenség! — A vonat azonban már-már indulóban volt, sokáig habozni nem lehetett. Ekkor a férjnek hirtelen mentőgondolata támadt.

— Mit szólnak ahhoz, ha egy külön szalonkocsi bérelnek? — fordult a vasuti tisztviselőkhöz — oda talán csak bevihetjük magunkkal a kutyánkat?

— Oh, igen — hangzott a válasz — csak hogy egy ilyen külön kocsi 2000 dollárba kerül. Mr. Drew szeméi felragyogtak:

— Mit nekem a pénz, mikor az aranyos Radium kényelméről van szó! — kiáltott fel. — Elő azzal a szalonkocsival, kapcsolják hamarosan a gyorsvonathoz!

A vadonatúj, pompás szalonkocsi, a „Plymouth Rock” csakhamar magába fogadta a társaságot s míg a vonat kirobbogott a pályaudvarról, a boldog Radium vidáman ugatott bucsút New-Yorknak a duzzadó bársony pamlagról.

— Budapest székesfőváros egyvizsgáló intézete hivatalos jelentéseiben a következőket állapítja meg:

„A természetes Ferenc József-keserűviz rendkívül nagy kénsavas nátrón és kénsavas magnésia tartalma mely által ez minden más ilyen viztől különbözik, kétségtelemné teszi, hogy ezen víz gyógyhatását főleg ezen két alkotórészének kell tulajdonítanunk.”

A valódi Ferenc József-keserűviz biztos hatása, kellemes és olcsó használhatósága által tűnik ki s ezért az orvosok és betegek többre becsülik, mint a gyengébb, hasonló ásványvizeket. 2581-X.

— Birtokcsere. Aradon az elmúlt napokban a következő birtokváltások történtek: Botka István eladja az aradi Kapa-utca 45/o. sz. házat 24000 koronáért özv. dr. Hősz Mihálynénak. — Szabados János eladja Uj-utca 8/a sz. házat 5700 koronáért ifj. Roczó Mihály és nejének. — Ludi István és neje eladják a Szt.-László király-utca 6. sz. házat 40800 koronáért Burza Simon és Burza Cornélnak. — Ditrichstein Bernát és neje eladják a Lipót-utca 8. számú házat 8500 koronáért Várady Kálmánénak. — Málár Albertné eladja Illés-utca 75. sz. házat 2000 kor.-ért Dressnandt Gyulának. — Mittelmann Mór eladja Radnai-ut 12. sz. házat 4500 kor.-ért neje szül. Ernst Johannának. — Nagyszabasi általános takarékpénztár eladja Lövesz-utca 3a sz. házat 40000 kor.-ért Tóth István és nejének. — Markovics Ignác eladja Kasza-utca 8. sz. házat 9000 kor.-ért Eberlein Ágost

ton és nejének. — Marek Etelka eladja Csernovics Péter-utca 11. sz. házat Klein Sándor és nejének 8000 kor.-ért. — Özv. Schubert Ferencné és tulajdonostársai eladják a Poltura-Pécskai-ut 26. sz. házat 10500 kor.-ért Bajthay M. dr. és nejének. — Mayer Jánosné eladja Orczy-utca 8. sz. házat 26000 kor.-ért Szabó Kálmán Edének. — Schauer Ádámné és tulajdonostársai eladják Andrassy-tér 12. sz. házat 570.000 koronáért dr. Pártos Ernőnek és Schäffer Vimosnak. — Kelemen Pál eladja a Mlórán-utca 6/d számú házat 11200 koronáért Ditrichstein Bernát és nejének.

— Használt és új iskolakönyvek még mindig nagy mennyiségben kaphatók Kerpel Izsó könyvkereskedésében. Ugyanott író- és rajzszerzők kitűnő minőségben vannak raktáron.

— Villámcsapás Az aradmegyei Prezest községben a tegnapi zivatar alkalmával a villám Lázár Iván udvarán egy szénakazalba beütött és azt felgyújtotta. A tüzet, mielőtt az tovább terjedhetett volna, sikerült eloltani. A kár 80—100 korona.

— Toalettdjónások. Németh Jánosné műtermében készülnek a legszebb és legizlésebb őszi angol és francia toalettdjónások. Feldolgozott, színházi bluzok stb. jutányos árban. Deák Ferenc-utca 30. II. emelet. 3403

— Születések, halálozások és házasságok. Az aradi anyakönyvi hivatalban szeptember hó 3-án a következő születéseket és halálozásokat jelentették be és házasságot kötöttek: Született: Heim József vasuti kocsirendezőnek Erzsébet nevű leánya, Igmuca György sütősegédnek József nevű fia, Szilávik Sándor villanyszerelőnek Sarolta nevű leánya, Ruzsach Antal szabósegédnek Antal nevű fia, Groth Frigyes lakatosnak Mihály nevű fia, Buczi Dániel csizmadianak József nevű fia, Szmelkó István rézművesnek Róza nevű leánya. Meghalt: Fitas József 59 éves magánzó, Dandó György 48 éves gépész, Szabó György 58 éves vendéglős. Házasságot kötött: Németh István vendéglős tulajdonos Hidvégi Máriával, Czákó József máv. fékező Hajdu Iónával.

— Tanszerkiállítás nyitva reggel 8-tól este 8-ig, Weisz Leó könyv- és tanszerüzletének félemeleti helyiségében. Megtekintése díjtalan.

— Női kereskedelmi tanfolyam növendékei a szükséges tankönyveket ifj. Klein Mór könyvkereskedő cégnél szerezhetik be. 6851

— Üzlet mint látványosság. Arad város létkető üzleti életébe új színt, világvárosi jellegű hozott az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár monumentális, Arad város legszebb palotája. Ez új palotában már megnyitott Singer Sándor agilis modern kereskedő látványosság számba menő női divat és kelengye áruháza. A divat legújabb színeit művészi elrendezésben pompáznak a párisi mintára készült kirakatokban és bent az áruházban meglepi a látogatót az előkelő ízlés és művészi gondnal megkonstruált berendezés. Fehér tónus dominál a hatalmas méretű áruházban, művészi faragványú arkádok húzódnak végig a terem felső részein, melynek oszlopai alatt vannak elhelyezve a rafinált ízlésű divatcikkék, a fantázia ragyogó megnyilatkozásai. Singer Sándor új divat-áruháza mint látványosság is a legvonzóbbak egyike és mint divatirányítót méltón illeti meg a világvárosi jelző. 3164

— Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég könyökszerkezetű és víznyomású kitűnő szőlősajtokra, valamint a legújabb „Villám” központfűtő boglyozó és zúzógépére felhívjuk az olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített „Kossuth”, „Kincsem” és „Hegyalja” borsajtók, nemkülönben a nagyüzemi sajtóláshoz készített Rákóczi „ket-tős kosaru” sajtók, amelyeknél a régi világ fából készített sajtója nagyszerűen egyesítve van a legújabb technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsó része faszervezet. Ennek fogva a must seholsem érintkezik vasrészekkel, hanem csak a fával, ami a must szí-nét, ízét, zamatját nem befolyásolja. A törkölyt sem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági országos és az 1906. évi nagyváradi kiállításon, valamint az 1907. évi pécsi kiállításon a cég borsajtói első díjjal, aranyéremmel lettek kitüntetve. A cég izléses árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi. 2780.

— Náder J. késműves Arad. (Minorita-palota.) Borotvák, ollók, zsebkések gyári raktára. 1831

— Az időny előrehaladtával női bőr- és se-lyem táskák, utazó kofferek, uti készletek, kalap bőröndök, utazó kosarak, tennisz-verők, labdák, kerek korcsolyák, stb. mélyen le-szállított árban lesznek eladva Hegedűs Gyula kereskedésében Aradon, Andrassy-tér 15. Tele-fon 506. 1761

— Francia likörök legbiztosabb készítésére. — házilag — a likör aroma 1 liter 60 fillér Vojtek és Weisznál. 279

— Az átutazók figyelmét tiszteltetlennel felhívjuk arra a körülményre, hogy az Aradi Közlöny a vasuti állomásnál nem a csomagszállító részvény-társaság alkalmazottjánál, hanem lapunk külön megbízottjánál kapható az állomás előtti téren.

A kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás

SALVATOR

vese- és hólyagbetegségek, köszvény, cukor-betegség, vörheny és hurutos bántal-maknál kitűnő hatás.

Természetes vasmentes ásványvíz.

Kapható Arad városi kórházban és gyógyszertárban.

SCHULTES ÁGOST

TARKASÁGOK.

(A ravasz lakó) A legutóbbi bérnegyed előtt egy újságíró-kollegánk, akinek a felesége két hónapon át keresett és nem talált lakást, — hogy családjával ne kerüljön az utcára — nehéz szívvel bár, de elhatározta, hogy maga néz lakást. Korán reggel felkelt és a nyakába vette a várost. Délután két óra tájban érkezett haza holt-ráfáradtan, de örömtől ragyogó arccal. A felesége is nagyon jókedvűen fogadta.

— Találtam lakást! — jelentette büszkén a férj.

— En is! — felelte nem kisebb büszkeség-gel a felesége. — Délután együtt megyünk meg-nézni, adtam a házmesternek tíz koronát, hogy addig, míg nem jövünk, ne adja ki!

— Főlöszleges, — folytatta a férj — én már ki is vettem egy lakást. Sőt, kifizettem belőle va-lakit. Száz koronánkba kerül évenként, de meg-éri. Valakinek már ezeröttszáz koronáért odaigérték a lakást, én azonban ezerhatszázért ígérttem, adtam a házmesternek husz koronát ajándékba, erre meg-kaptam.

Az asszony egyre növekvő csodálkozással hallgatta:

— Mit mondsz? Ezeröttszáz helyett ezerhat-százért veszed ki?

— Igen. Három szoba, fürdőszoba, villany ...

— ... és gáz, — folytatta az asszony — második emelet, lépcsőházi bejárat a József fő-herceg-úton ...

— Igen! Honnan tudod?

— Honnan tudom, te szerencsétlen! Hiszen engem stájeroltál ki, nekem akarták ezeröttszáz koronáért kiadni ... És még tíz korona borra-va-lót is adtam, te meg husz ...

(A poloskás lakások.) Még egy lakástörté-net. Egy kistájerolt „partáj”-ról szól az ének, aki boszút esküdött a kapzsi háziur ellen.

Augusztus elseje óta, amióta a házbéremelés miatt felmondta a lakását, egyre-másra csengettek be hozzá a lakáskeresők. A lakás szép, jó „beosz-tású”, nagybárára mindenkinek megtetszett, mégse vette ki senki. Még pedig azért nem, mert a mos-tani bérlő, mikor a lakásnézők azzal a sztereotip kérdéssel fordultak hozzá, hogy hát miért távozik a szép lakástól, mélabosan felelgette:

— A poloskák miatt!

Egy hét alatt körülbelül száz lakáskeresőnek mondotta el szelíd sóhajjal:

— A poloskák miatt! A poloskák miatt!

A háziurat gondolkodába ejtette a dolog, hogy egy hét alatt nem akadt bérlője a szép lakás-nak. Felkereste a régi bérlőt és egyezkedni próbált vele.

— Tudja mit? Maradjon meg a lakásban a régi bér mellett!

A partáj indignálódva kacagott fel:

— Mit? Hova gondol? Csak nem maradok meg ebben a poloskás lakásban!

A Deák Ferenc-utca egyik bérházában feb-ruárban felmondtak az összes lakók. A háziur, aki egyébként is gyötörte és székírozta mindig a la-kóit, olyan mértékben stájerolt, hogy a lakói ki-vétel nélkül mind felmondták a lakást.

Amint közeledett a negyed és a költözködé-s-ideje, a háziur sorra járta a lakásokat, megviza-gált minden zeg-zugot és ha valami kis hibát ta-lált — egy darabka leesett vakolatot, egy kis-megrongált tapétát vagy rosszul működő függönyt — menten kijelentette:

— Addig nem engedem meg a kihurcolko-dást, amíg a lakást lakható állapotba nem ho-lyezik!

Az egyik lakónál, egy jókedvű ügynöknél a háziur — valószínűleg nagy bosszúságára — nem-talált semmi hibát vagy javítani valót a lakásban.

Mégis ráförmedt:

— Figyelmeztetem, hogy a lakást abban az állapotban kell átadnia, amelyben átvette!

— Ez lehetetlen! — felelte az ügynök nyu-godtan. Hol szerzek én annyi poloskát amennyit itt találtam.

VITA FORRÁS

SÖSKÜT VASMEGYE

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek, köszvény hólyag- és vesebetegnek.

Félpohár VITA-forrás a gyomorerőst azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa: 2925

„CONSUM” kereskedelmi részvénytársaság

Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-13.

Főraktár: Nagy Farkas cégnél Aradon.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerárban.

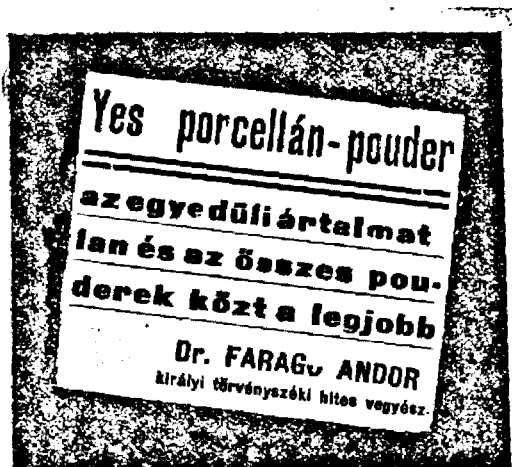
TANÜGY.

() Az iparostanoncok beírása. Az iparos-tanoncok beírása szeptember hó 4-én, d. e. 9 órakor veszi kezdetét és tart szeptember hó 15-ig, amely napon az előadások is megkezdőd-nek. A beírások vasár- és ünneppnapon d. e. 9 órától 12 óráig, hétköznapokon — hétfőn, ked-den, szerdán és pénteken — d. u. 5 órától 7-ig tartanak a Weitzer J.-utcai polgári fiúiskola földszinti helyiségében. A beíráshoz minden tanonc köteles elhozni előző évi tanonciskolai bizonyítványát, vagy ha még nem járt tanonc iskolába, köteles elhozni legutolsó iskolai értesítőjét vagy bizonyítványát. Fel-hivattak a mesterek, hogy azokon a napo-ken küldjék tanoncaikat beírni, amely napo-kon járniuk óhajtják. A hétfő-szerdán járó ta-noncok hétfő-szerdai napokon, a kedd-pénteken járók csakis kedd-pénteken vétetnek fel. Vasár-nap mindkét csoportba tartozók iratnak be. A beíratáskor 4 kor. 20 fillér tandíjat kell fizetni. Bizonyítvány, értesítő vagy tandíj nélkül senki sem lesz beírva. Az a mester, aki tanulója szeptember hó 15-ig nem iratja be, a kapitányság által 40 koronáig terjedő bírsággal büntetetik. A folyó tanévtől kezdve a szerződéses viszony-ban levő leánytanoncok is fognak tanoncisko-lába járni és pedig valamelyik — ezután kije-lölendő leányiskolába. A leánytanulók beírása csütörtöki és szombati napokon eszközöltetik d. u. 5—6-ig. A leányok is 4 kor. 20 fillér tan-díjat kötelesek fizetni.

Rendkívül olcsó árakban árúsítunk férfi öltöny, felöltő és fiú ruha szöveteket.
Leichner és Fleischer Arad, Szabadság-tér 17. Telefon 475.
 Kizárólagos posztó gyári raktár. 8387 Maradékok mindig kaphatók.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Sch. G. Zaránd. 807. és 4689. sorozatu Bazilika sorsjegyek a törlesztéshez huzásban már előbb huzattak ki. Többi sorsjegyei nem nyertek. 1. Hirtételen dolog. Úszó sáta. Majd átolvassuk.

Kapható a világon mindenütt, minden nagyobb gyógyszerárban és drogeriában. Főraktár Magyarország részére: Budapest, Kecskeméti-utca 8. és Rákóczi-ut 9. — Aradon Földes Kelemen gyógyszerárban, Hegedűs Gyula, Hajós Árpád, Riedl Odón, Vojtek és Weisz, Hanzu Nester. Egy doboz ára K 3.—, nagy doboz ára K 5.—. 1951

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— Az Aradhegyaljai Szőlősgazdák Egyesülete szeptember hó 9-én délelőtt 10 órakor Aradon, a Gazdasági Egyesület székházában igazgató-választmányi gyűlést tart, amelynek tárgysorozata a következő: Az elnökség jelentése az egyesület működéséről. A hegyalján létesítendő borközpontok érdekében a földművelésügyi miniszter elő vezetendő küldöttség összeállítása. Aradvármegye alispánjának átirata a sikkölők nagyobb megadóztatása tárgyában. Aradváros polgármesterének átirata az alapszabályok módosítása tárgyában. Folyó ügyek. Esetleges indítványok.

— Országos baromfi, galamb és házinyul kiállítás és azzal kapcsolatosan országos tenyészbarmomfivásár rendez a szegedvidéki baromfi és házinyul tenyésztők egyesülete Szegeden 1910. október hó 22-től 26-ig a Horváth Mihály-utcában levő „Kabare” összes fedett helyiségeiben a „Baromfitenyésztők Országos Egyesülete” támogatásával és gróf Teleky Józsefné, báró Liptay Frigyesné és Gerliczy Ferenc báró védnöksége alatt. Bejelentési záros határidő: 1910. október hó 15. Bejelentési ívek az egyesületi titkárnál: Vogel Antal, Szeged, kaphatók.

AZ ARADI KÖZLÖNY TELEFONSZÁMAI:

Szerkesztőség — — — — — 357

Kiadóhivatal és hirdetői osztály — 151

Fattinger husrostos kutyalepénye.

A legjobb és legegészségesebb eledel minden kutyának.

: Mindenütt kapható.:

Polsterer H. Wr.-Neustadt 24

(Fattinger szabadalmazott husrostos kutyalepényének és baromfitápszerezének gyára.)

Óvakodjunk utánszatóktól. 6826

Budapesti áru- és értéktőzsze.

Távirati tudósítás.

Budapest, szeptember 3

Amerika 1/2-el magasabb. Minálát, vételkedv korlátozt, 12,000 mm. változatlan.

As árak 50 kilóként számítva:

	Déli sáviat	2 órai szünet
Buza 1910. októberre	10.20—10.21	10.06—10.07
Buza 1911. áprillera	10.40—10.43	10.27—10.28
Ross 1910. októberre	7.42—7.48	7.36—7.37
Zab 1910. októberre	8.20—8.21	8.11—8.12
Tengeri 1911. májusra	5.86—5.87	5.78—5.79

A Temesvári Lloyd-Társulat

terménycsarnokának hivatalos árjegyzése.

Távirati tudósítás.

(Árak 50 kilogrammonként korona értékben.)

1910. Szept. 3.

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos új ...	8.90	9.00
76 : : : : : ...	9.00	9.10
77 : : : : : ...	9.10	9.20
78 : : : : : ...	9.20	9.30

Buza (Temesvári keresk. ár):

75 kilogrammos új...	8.80—8.90
Ross új...	6.40—6.50
Árpa új...	5.90—6.00
Zab új...	6.80—6.90
Tengeri régi...	5.60—5.65

Budapesti értéktőzsde. (Táv. jelentés.)

— Szept. 3. —

Magyar aranyáraderék 4%	112.—
Magyar koronajáradék 4%	82.10
Magyar koronajáradék 3 1/2%	81.—
Magy. földterh. kötvény 4%	92.25
Horvát-szlavon földterh. kötvény	93.50
Magyar nyereségsorozat kölcsön	223.—
Tiszasab. és szegedi sorsjegy kölcsön	15.50
Osztrák járadék papírban	93.50
Osztrák járadék esztben	97.25
Osztrák járadék aranyban	116.—
Osztrák koronajáradék 4%	93.50
1869. évi osztrák államsorsjegy	171.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.5
Magyar hitelbank-részvény	861.75
Osztrák hitelintézeti részvény	86.75
Osztr.-magy. államvasúti részvény	149.50
20 frankos arany (Napoleonkor)	19.07
Német birodalmi márka	117.50
London vista	240.37 1/2
Paris vista	95.22 1/2
20 márkás arany	23.43

URANIA SZÍNHÁZ.

(Báró Simonyi-utca 1. szám, Szabadság-tér mellett.)

Műsor 1910. szept. 4-én, vasárnap:

1. A nekihevült zongorajátékos. Humoros. — 2. Gyer. meki önfeláldozás. Dráma. — 3. Utazás Tunison át. Látványos. — 4. Egy pár ingyen cipő. Humoros. — 5. Téli élet a Harz hegységben. Látványos. — 6. Szerelm. történet. Dráma. — 7. Az idealista ötletel. Humoros. — 8. A rongyszédő. Életkép.

Előadások 3 órától kezdve.

Utolsó előadás este 10 órakor.

Helyárak: I-ső hely 1 kor., II-ik 80 fill., III-ik 60 fill., IV-ik hely 40 fill., V-ik hely 20 fill.

Az előadásra bármikor be lehet menni.

Az előadások alatt a cs. és kir. 33. gyalogezred zenekara játszik. — Cukrászda.

Felolós szerkesztő:

BOLGÁR LAJOS.

NYILTÉR.

Megbízható

vizvezetési szerelők

azonnal felvétetnek

a Magyar Benoid-gyár Részvénytársaságnál Pécskai-ut 14. sz. alatt, vidéki szereléshez.

Jelentkezés holnap, vasárnap d. e.

Tanfny Ida

zongora tanítónő tanítványai az órák beosztása végett lakásán találhatják délután 4-től 5-ig.

Augusztus hó 28-dikától. 3315

Attila-tér 4. szám.

Egyéves önkéntesek

legújabb előírás szerint, legjobban és legolcsóbban felszereltetnek.

Kolarist Nándor

első és legnagyobb délmagy. egyenruházati intézetben Temesvár-Belváros, Mercy-utca 10 szám. Árjegyzék és költségvetéssel szívesen szolgálok. Kiváncra a megrendelés felvételére képviselőmet is küldöm. Legszolidabb kiszolgálásért cégem régi jó hírneve kezkesedik. Interurbán telefon 240. sz. 2072

A világ legelegánsabb, legszebb, leglaposabb és legpontosabb órája

„Schild Frères Co” Granges Schweiz.

Aradon csakis

Weinberger Ferenc, Grallert és Fia és Assael H. és Fia
 uraknál kaphatók.

Molyhalál!

Legjobb hatású szer

MOLYOK

és azok petéinek biztos kiirtására.

Egy üveg ára $\frac{2}{10}$ literes 1 kor. 20 fillér.
 $\frac{1}{2}$ literes 2 korona 20 fillér, 1 liter 4 kor.

RADICAL

molypusztító poralakban,

elismert kitűnő hatású erős rovénykeverék
—20, —50 és 1 koronás dobozokban,
továbbá terpentinszesz, kámfor, naftalin, zuzott
bors, lavendula, virág patchouli levél, bagaria-
papir, stb.

Poloska irtásra

„Radical” poloskairtó folyadék (igen erős
hatású és nem maró),

egy üveg ára 60 fillér.

Erősített dalmát rovarpor

—80, —50 és 80 filléres dobozokban és kimérve

Padlófényesítésre

Beeresztésre

Kemény padlóra (parquettákra) Dr.
Friedländer-féle francia takarékpadiópaszta 1 kis
doboz 90 fill., 1 nagy doboz 1 korona 70 fillér.

Puha és keményfa padlóra egy.
arant Dr. Friedländer-féle főzött viasz 1 doboz
 $2\frac{1}{2}$ liter meleg vízben oldandó fel, 1 kor. 20
fill., kimérve 1 kiló 2 korona. Továbbá Paraffin,
Ceresin fehér és sárga viasz, hamuszir stb.

Ruha-, cipő- és fémtisztító-

szerek, padló-kefék és mázólcsetek, szivacsok
szivacs-hálók, mosdó keztük és mosdó ruhák

legjobb és legolcsóbb

bevásárlási forrása 311

Hánu Nestor

Vöröskereszt Drogeria

Arad, Weitzer János-utca 2.

Városi és megyei telefon 455. szám.

Dr. Tamasdán István

egyetemes orvostudor,
speciálista-fogorvos.

Rendel: D. e. 8—12-ig. D. u. 3—6-ig.

Lakik: Vármegyeházzal szemben
(Fischer Eliz-palota)

II-ik kapu, Batthyány-utcai rész.
Rendeléseit szep. 1 évvel megkezd. Mérsékelt árak.

Angol, francia, német, olasz

nyelvből alapos és legújabb
módszer szerinti oktatást nyújt
kezdők és haladóknak
házban és házon kívül

Kosztolányi Imréné,
Szabadságtér 13. sz. I. em. 14. ajtó.

STANTANOR

A húgyhajtó és húgysavoldó
vizek királya, hó- és dús
lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyösszetétel következtében
sikeresen alkalmazható vese-, húgykő-
és hólyagbajok esetében, valamint
cukorbetegségeknek, csúszos hántal-
maknak; továbbá a légző- és emésztő-
szervek hurutos bajainak gyógyítására

Igazgató: Budapest, IV. Ferencz József-utca 72.

• • • Kútkészítés: EPERJES. • • •

Főelárutók Aradon: Dör Gusztáv, a városháza
szemben, telefon 118. Nagy Farkas, telefon 268
Fejér Gyula, telefon 71. sz. 281

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK heti kimutatása.

Hivatalos helyiség Szabadság-tér 7. sz. I. em.

Telefon 294. sz. Telefon 294. sz.

Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Videki megkeresésekre — azoknak, a kik a
körnek nem tagjai — csak válaszbélyeg ellené-
ben válaszolunk.

1910. szeptember hó 4.

Keresünk:

Aradra: 1 több évi gyakorlattal bíró iro-
distanót, ki perfect beszél és levelez németül.

Vidékre: műmalom részére magyar és né-
met levelezőt, cipőüzlet részére elárutónót, to-
vábbá 4 fűszer, rőfös és rövid, 1 kézmű, 3
vas és fűszer, 4 rőfös és 5 vegyes szakmabeli
magyar, román és részben német, tót és szerb
nyelvismerettel bíró segédet és több tanoncot.

Alánlunk:

1 papir, 8 fűszer és csemege, 2 vegyes, 1
vas és szerszám, 1 vas és fűszer, 2 fűszer és
rőfös és 1 rőfös szakmabeli segédet.

Az elhelyezés teljesen díjtalan; az Aradi
Kereskedők Köre tagjai előnyben részesülnek.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA 801

Klein Sándor, Keppich Zsigmond,

titkár igazgató

Ingusz I. és Fia

Andrássy-tér 16. s Weitzer J.-u.

Uj tankönyveinket előre
kötöttük be és ezáltal vevő-
inket megkíméltük a kötéssel
járó fáradság és időveszte-
ségtől.

: Antiquar : iskolakönyvek

hatósági orvosi fel-
ügyelet alatt fer-
tőtlenítve. —

Uj iskolakönyvek

az összes hely-
beli tanintézetek
== részére. ==

Nagy raktár

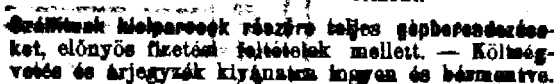
mindkét üzletünkben

Ingusz I. és Fia

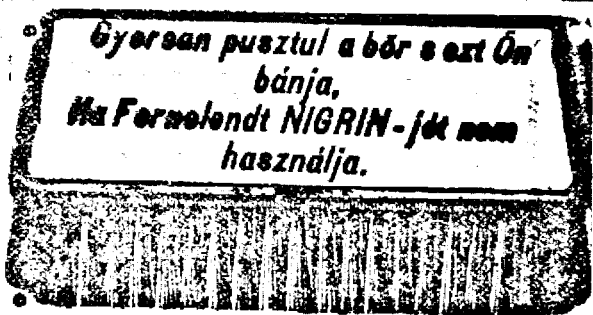
könyv- és papirkereskedése.
Iskolaszerekért az országos
tanszerkiállításon kitüntetve

Fiatal segéd és üzleti elárusító leányok felvételnek.

**könyv-, szellemi és papír
kereskedés Árader**

6835

1868. óta fenyesen bevált BERGER-FÉLE GYÓGY-KÁTRÁNY-SZAPPAN

G. Hell & Co. gyártmánya.

Kiváló bősi orvosok ajánlatára Európa legtöbb államában fenyves eredménnyel alkalmazzák

mindennemű bőrkütiések

őleg krónikus és pikkelysömör és elődi kütiések, továbbá rezes orr, fagyszorok, lábizadás, fej- és szukópikkelyek ellen. Berger kátrány-szappana 40 százalék kátrányt foglal magában és lényegesen eltér a kereskedelemben forgó egyéb kátrány-szappanoktól. Makkos bőrbajoknál alkalmazzák a nagy hatású

Berger-féle kátrány-kénszappant

1. Enyhébb kátrány-szappan gyanánt, a bőr tisztáltságal ellen, a gyermekek bőr- és fejen való kütiések ellen, valamint mindennapi használatra mint felülmúlhatatlan mosdó- és fürdő-szappan szolgál a

Berger-féle glicerín-pipereszappan

melyben 35 százalék glicerín foglaltatik és amely illatosítva van. Kiváló bőrápoló szerként használják továbbá kitűnő sikerrel a

Berger-féle borax-szappant

és pedig pörseések, napégés, szepők, elődiék és más bőrbajok ellen.

Ára darabonként minden fajtából 70 fillér, használati utasítással együtt. Kérjen a vásárlásánál nyomtatékosan Berger-féle kátrány-szappanokat és borax-szappanokat, G. Hell & Co. gyártmányait és vizsgáljon az itt ábrázolt védjegyre és a mellette levő cégjelzésre, mely minden címkén ott kell hogy legyen.

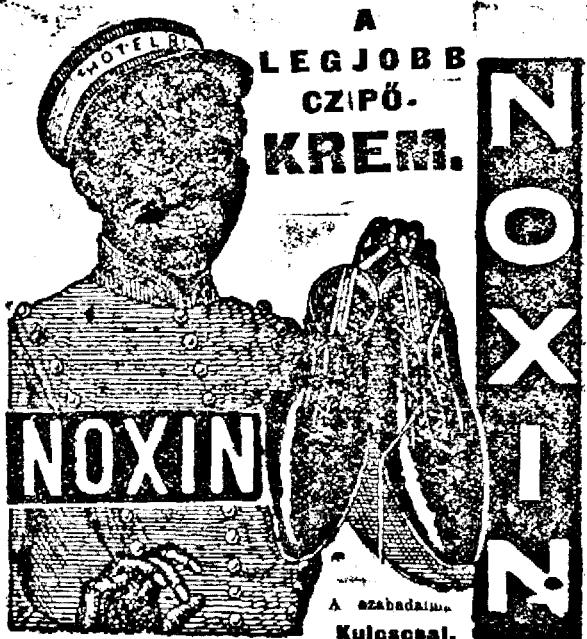
Kitűntetve Bécsben 1883-ban díszokmányával és a párisi 1900. évi világkiállításán arany éremmel.

A Berger védjegyről minden más gyógy- és higiénikus szappanok a hozzájuk mellékelt használati utasításokon föl vannak sorolva. Kaphatók minden gyógyszerertárban és szakbarátság boltban.

Nagyban: G. Hell & Comp., Wien, I., Biberstr. 8. Magyarországi főraktár: Török József gyógyszerertára, Budapest, Király-u. 12. Thalimayer (3. kotta), Zrínyi-utca, Kochmeister Fr. utóda, Holu-utca 8. Melnar As Moser drogulsták, IV., Kerenahoreg-utca 3. szám, Detsányi Frigyes drogeria, Marek-höl-utca 2. Kiosnyben Magyarorszag összes gyógy szerteralban.

Raktár Aradon: G. Földes Kelemen, Halás Árpád és Rozsnyay Mátys gyógy szeres utaknál, Vojtek és Welez drogulstájában és kapható az összes hazai gyógyszerertárban

NOXIN

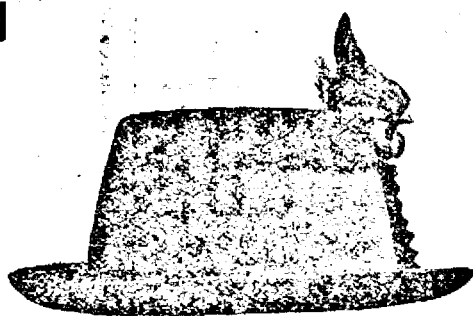

Minden jobb üzletben kapható.
HOCHSINGER TESTVÉREK BUDAPEST.
Főraktár Aradon: LORENZ KÁROLY úrnál,
Ferry-utca, Nádasdy-palota. 6702

Használt

ólom

megvételre kerestetik

Alapítva: 1860.

Allami telefon: 213.

Már most jelzi!

MÜNZI.

50 év óta fenálló cég az átmeneti és őszi idényre

legujabb

kalapokat és sapkákat, amit a legutóbbi divat megteremtett!

Előnyös szabott árak minden czikken láthatók! 2648

Rémitő

magas árak lesznek gyakran uri és női ruhaszöve-tekért fizetve. Ezt csak úgy kerülheti ki, ha közvetlen a gyári piacról vásárol. Kérje tehát legujabb, dus tartalmu

őszi és téli mintagyűjteményem

költségmentes beküldését Csak elsőrendű gyártmányt és legappartabb saison-ujdonságot tartok raktáron.

Posztó-áruház Schmidt Ferenc,

6668

Jägerndorf, 138. Osztrák-Szilézia.

MAUTNER R.

Hunyady-utca 1. szám.

Előnyös vétel folytán feltűnő olcsóságok érkeztek az alantli cikkekben és azokat még eddig nem létezett olcsó árban tovább árusítom, míg ezen készlet tart: finom barchetok, szövetek, voálok, delinek, angol sephirek, chiffon, vászon, kanavász, asztalnemű és ágyterítő.

Angol costum kelmék, angol férfi szövetek félárban, szőnyegek stb. e szakmába vágó cikkek.

Valódi Rumburgi vásznak félárban

üzleti órák reggel 7—12 ig délután 2—1/2, 8-ig.

MAUTNER R.

OLCSÓ ÁRUHÁZA,

Hunyady-utca 1. szám.

8180

85—90 hektoliter sa-
ját termésű Ménes—
Paulisi hegyen termelt
jó vörös 3390

ó-bor eladó.

Bővebbet: Hruzek
Bélanál Ujarad, Rá-
kóczi-utca 11. sz. alatt.

Kitűnő minőségű
faj 3421

paradicsom

méltermázsánsként 7
kor. nettó. Csomago-
lás önköltségen.

Hámory gazdaság
Deák Ferenc-u. 3. sz.

Ablakredőnyök!

Valódi önműködő amerikai ablak-
redőnyök gyári raktára, va-
lamint damast és pálcika redők
dus választékban kaphatók leg-
jutányosabb árak mellett. Kivá-
natra ajánlat és mintával kész-
séggel szolgálunk, 1438

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű, férdivat és
játéküzlete Arad, Szabadság-
tér 21. (Lengyel-ház.)

Ajánlom saját termésű
kitűnő

hegyi boraimat,

valamint saját főzésű cognac, szil-
va- és törköly pálinkáimat, ugyszin-
tén kitűnő rác ürmöst, palackok-
ban, bármilyen mennyiségben ház-
hoz szállítva. — Telefon 297.

Quirini Sándor

szőlőbirtokos. 231
Aulich Lajos-utca 7e. sz.

Önnek óvni kell a
feleségét. 1377

Minden család részére legfonto-
sabb illusztrált könyv a tulbó gyer-
mekáldás ellen, melynek eredmé-
nyét a hálairatok ezrei igazolják,
diskréten küldöm 90 fillér magyar
levél bélyegért. Frau Anna Kaupa,
Berlin. S. W. 266. Lindenstr. 51.

Értesítés!

Van szerencsénk úgy a helyben, mint
a vidéki nagyérdemű közönséget tiszte-
lettel értesíteni, hogy Aradon, Bockó-
utca és Háltér sarkán, a Rá-
kóczi-kávéházzal szemben egy
teljesen újonnan berendezett

mosó és fényvasaló intézetet
nyitottunk.

Riváhalunk minden e szakmába vágó
munkákat, u. m.: gallérokat, kézelőket,
férfilingekeket és bármilyen fehérneműket,
melyeket hófeherre mosunk. — Egyben
tudatom a n. é. közönséggel, hogy 5 éven
át a Müller-féle vegytisztító gyár gőzmo-
sóda osztályának vezetője voltam s így
abban a helyzetben vagyok, hogy a leg-
nagyobb megelégedésre szolgálom ki b.
rendelőimet. — A n. é. közönség szíves
jóindulatát és támogatását kérve vagyunk
kiváló tisztelettel

Apró István és Társa
tulajdonosok. 449

Kiadó lakás

Fodor és Reisinger-
féle házban, Józset
főherceg-ut 12. sz. a.
elegáns lakás, öt
szoba, konyha, cseléd-
szoba, fürdőszoba,
villanyvilágítással stb.
stb., parkettázva 3386

október 1-től kiadó.

Gőzmívelés

Nagyobb területek szántá-
sát kétségprendszerű 20 név-
leges lóerejű új gőzokéjé-
vel, épügy mélyrigolozásokat
szőlő, spárga stb. telepítések-
hez előhántós gőzrigol-
ekével igen kedvező feltételek
mellett elvállal Ortutay
Gyula bélamajori gazdasága
Mezőkovácsháza (Csanád-m.)
1713

Iskolakönyvek tartós bekötését

szolid árak mellett vállalja
az

Aradi Nyomda
Részvénytársaság
könyvkötészete.

Olvasóinkat

tisztelettel kérjük
bevásárlásaiknál
lapunkban olvasott
hirdetésre hivatkozni.

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító

3198

férfi-, fiu- és leányka-
ruhatelepe
ARADON.

6805—V.

Értesítés

zab kézi vásárlásról.

Az aradi cs. és kir. élelmezési raktár f. évi szeptember hótól kezdődőleg a szükséglet fedezéséi 5000 métermázsa zabot vásárol szabad kézből, a legkisebb mennyiségben is, gazdák-tól és gazdasági egyesületektől azonnali kifizetés mellett.

Bővebbet az élelmezési raktárnál.

Arad, 1910. augusztus 31-én.

Az aradi cs. és kir. katonai élel- mezési raktár kezelő bizottsága.

3347

1902. érez. gazd. kiállítás Pozsony, I. díj aranyérem. — 1906. Nagyváradi, I. díj, díszoklevél. — 1901. temesvári kiállítás, I. díj, díszoklevél. — 1907. évi pécsi kiállítás aranyérem és díszoklevél.

Legújabb rendszerű, könyökszerkezetű

BORSAJTÓK

Kossuth, Kincsem, Hegyalja, Mablille és Acélorsós, a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű víznyomású (hidraulikus) kettős kosaru sajtók nagyüzemi préseléshez.

Sajtóink főelőnye: A must sehol sem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erőfeszítés! A törtölly egy darabban és könnyen kivethető! — Egy ember által könnyen kezelhető! —

Szőlőzúzók és bogyózók.

„VILLAM” legújabb centrifugális bogyó- és zúzógépek.

Szilági és Diskant

gépgyáros, MISKOLCZ. 2778

Árjegyzék ingyen!

1902. borászati kiállítás Eger, I. díj, díszoklevél és aranyérem.

Egy fiatal rőfös, és
egy fűszeres

3417

Segéd

román nyelv ismerettel
állandó alkalmazást ta-
lál kereskedésben.

Schönbrun Albert

Kétegyháza.

Vadász urak

és intézetek figyelmébe

Mint Posner B. hírneves volt aradi praeparátor mester tanítványa és üzletvezetője, bátorkodom figyelmüket Kovaszincon létesített

állatkitömő műhelyemre

felhívni. 3407

Elvállalok mindennemű madár- és állatkitömést, fejek és szőnyegek elkészítését, agancsok felszerelését stb. e szakmába vágó munkákat.

Szíves pártfogásukat kérve, maradok kiváló tisztelettel

Baár József, Kovaszin

Aradmegye.

Aradi Ipar- és Népbank.

Ékszar Zálogosztály.

Árverési hirdetmény.

1910. évi szeptember hó 13-án déli 9 órakor az Aradi Ipar- és Népbank zálogosztályában a következő számú és 1910. évi június hó végéig lejárt ékszer-, arany- és ezüst tárgyak alapszabályunk 46. § a értelmében a legtöbbet ígérőnek azonnali készpénzfizetés mellett fognak elárverestetni, u. m.:

12054	12205	12344	12696	12837	12935	12986	13012	13064	13245
13251	13332	13556	13557	13945	14103	14117	14165	14175	14229
14329	14483	14490	14540	14570	14649	14857	15005	15162	15176
15243	15417	15525	15629	15643	15730	15736	15927	16030	16097
16320	16366	16373	16392	16567	16577	16616	16713	16719	17047
17051	17221	17321	17674	17676	17884	18030	18033	18035	18348
18417	18472	18634	18657	18691	18908	18912	19169	19230	19346
19430	19663	19686	19706	19721	19783	20169	20176	20223	20231
20255	20281	20324	20494	20559	20575	20602	20651	20659	20664
20671	20699	20715	20846	20871	20974	21009	21028	21116	21132
21137	21140	21147	21279	21463	21481	21531	21545	21574	21599
21619	21754	21776	21814	21864	21878	21879	54	82	87
329	368	409	441	451	495	513	584	587	624
704	739	819	833	897	899	938	974	1064	1169
1266	1277	1379	1389	1395	1415	1429	1615	1628	1783
1790	2012	2097	2102	2128	2138	2242	2307	2385	2438
2494	2590	2743	2870	2902	2907	2971	3022	3042	3061
3069	3075	3081	3083	3257	3280	3309	3327	3429	3487
3501	3520	3560	3573	3579	3583	3603	3615	3616	3665
3690	3757	3813	3859	3874	3893	3946	3976	4038	4076
4292	4298	4307	4344	4348	4349	4458	4483	4541	4551
4582	4736	4741	4767	4816	4899	4903	5096	5137	5181
5187	5260	5281	5338	5371	5477	5480	5501	5588	5599
5694	5704	5782	5790	5826	5827	5850	5928	5938	5953
6000	6018	6020	6025	6037	6194	6226	6227	6249	6303
6341	6373	6474	6496	6546	6586	6611	6613	6630	6644
6667	6685	6714	6750	6770	6778	6804	6829	6843	6850
6857	6957	6969	6977	6987	6994	7015	7019	7029	7031
7044	7045	7046	7059	7061	7073	7076	7080	7084	7085
7086	7087	7092	7097	7098	7102	7108	7106	7107	7108
7109	7144	7166	7172	7180	7187	7196	7215	7220	7262
7269	7278	7297	7301	7319	7331	7359	7367	7376	7405
7423	7432	7441	7449	7456	7468	7479	7482	7489	7496
7514	7515	7551	mely árveréshez a venni szándékozók esennel tisztelettel meghívotnak.						

Arad, 1910. évi augusztus hó 23-án.

3290

Az igazgatóság.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é. uri hölgyközönséget értesíteni, hogy *angol női divattermemet Deák Ferenc-utca 40. szám alatt* (dr. Winter-ház) **helyeztem át,**

hol a francia divat kibővítésével elvállalok a legújabb divat szerint

costümöket, alkalmi- és — kelengye-ruhákat —

legmodernebb kivitelben, a legerősebb árak mellett.

Kitűnő tisztelettel

Kövesdy Lajos

női szabó.

3257

ARAD IRDETESEK.**Édes Salvem!**

Miért nem láthatom rendesen a szokott időben mint eddig, vagy ha igen, akkor is nagyon későn. Ideje volna már, hogy találkozzunk. Legközelebb várom a szokott helyen. Csakolja számtalanszor J. R. 3419

Zálogházból

Kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad Farkas Streloher Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Abonenseket, iskolásfiúkat

teljes ellátásra elfogad Kohn Adolfné Petőfi-utca 6. sz. 3020

Dicső oktatást

és zongoratanítást elfogadok házbán és házon kívül. Cím a kiadóban. 3402

Úri családnál

magyar házikoszt kapható. Cím a kiadóban. 3418

Szakos tanuló

felvétetnek Stoll Bélánál Arad, Csernovits Péter-utca 23. 3280

Tiszta boroshordók

800-700 literig jutányos áron eladók. Bővebbet: Kitzinger Jakab, Újszentanna. 3343

Kifutó tanulóleány

előkelő női-kalap Salonba fizetés-sel felvétetnek. Krausz Jenő Nádasdy-palota I. emelet. 3382

English Lady

English lady, desires to give lessons evening at her residence or pupils. Miss Smith, Kazinczy-utca Arad. 3373

Egy párisi születésű

francia tanítónő, aki mindig felsőbb leányiskolában tanított, legelőkelőbb családoknál francia tanórákat ad jutányos áron. Cím a kiadóban. 3374

Egy-két iskolás gyermek

felvétetnek. Bővebbet ifj. Klein Mór könyvkereskedésében. 3373

Szalócsház

4 utcának sarkán, italmérés, trafik, bélyegeladási engedéllyel, kimutatható jó forgalommal, más vállalat miatt eladó. Cím: Révay-utca 10. 3285

Fielschmann Zsófia

szülész, masször lakása Ferdinánd-utca 7. 3375

Magányos ház,

kerttel, 5 szoba, fürdőszoba, vízvezeték és villanyvilágítással november 1-re kiadó. Thököly Imre-utca 51. 3416

Elemi és polgári iskolai

magántanulók oktatását, valamint óraadást is elvállal jutányos áron okl. tanító. Cím a kiadóhivatalban. 3418

Kiadó urilakás, magánház,

8 szoba, előszoba, üveges csukott folyosó, majorság- és veteményeskerttel és összes melléképítményekkel szept. 15-től Belváros Választó-utca 21. sz. a. Értekezhetni ugyanott. 3420

Mindenest

keresek falura, ki 3 személyre főzni és takarítani vállalkozik. Értekezhetni: Feszler Károlynál, Orczy-utca 12. 3423

Egy jobb házból való fiu

tanulónak felvétetnek Wild Ferenc cukrásznál József főherceg-u. 9. 3424

Máday Mátys

ny. polg. isk. tanár zeneoktatást elvállal zongora-, harmónium-, és citera-játékban, zeneelméletben, az elemi ismeretektől a zenekompozícióig, — magánéneklésben és két-három egyén együttes éneklésében, különös tekintettel az „a vista” éneklésre. Lakik: Flórián-utca 6a. 3425

5 utcai szoba,

hall, 1 udvari szoba, 2 előszoba és 2 fürdőszobából álló első emeleti lakás az Erzsébet királyné-köruton f. évi novemb. hó 1-étől kiadó. Bővebb értesítést ad dr. Vadász Armand ügyvéd. 3427

Önkéntes ruha

(gyalogsgági) a'ig használt teljes felszereléssel eladó. Cím: a kiadóhivatalban 3429

4 Deák Ferenc-utca 15.

számu házbán egy intelligens hölgy teljes ellátásban részesül. Bővebbet ugyanott. 3423

A cigarettaátlak

használnon Progress szivarkahüvelyt, 100 drb. 26 fill. 1000 drb. K. 240. Egyedül kapható Ingusz I. és Fia könyv- és papirkereskedésében Arad, Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 1661

Tankönyvek

(ujak és használtak) legnagyobb készlete. Minden iskolakönyv használhatóságáért szavatolok. Pontos kiszolgálás vidékre is. Füzetek, körzők és egyéb tanszerek előírás szerint. 90.000 kötetes kölcsönkönyvtár és 80.000 kötetes zenemű-kölcsönző intézet. Kerpel Izsó könyvkereskedése Aradon. 525

Iskolai táskák

könyvszíjak, iskolai szerek, irkák, körzők, rajztáblák legjobb kivitelben kaphatók Ingusz I. és Fia könyv és papirkereskedésében Andrassy-tér 16. és Weitzer János-utca. 671

Balla Frigyes

polgári iskolai rajztanár magán festő-iskolája (Kápolna-utca 6. sz.) szeptember 5-én ismét megnyílik. Bővebbet ugyanott d. u. 2-4 óráig. 3320

Boroshordók

100-tól 800 liter űrtartalommal teljesen jókarban eladók egyenként is. Nádor-utca, sörraktár. 3272

Krausz Paulin

könyv és papirkereskedése Atzél Péter-utca, Színház-épület. Ajánlja új és használt tankönyveit az összes iskolák számára. Elsőrendű tan- és írószerek legnagyobb készletét. Legfigyelmesebb kiszolgálás. 511

Pollák Arnold

szállítási irodájában egy gyakor-nok felvétetnek. 3411

Kész kerekeket

7-8-9 kor., hajlitott löcsöket kor. 1.20-1.40, és mindenféle kocsi-alkatrészeket jutányosan szállít Geiszl jármű- és faáru-gyár Miksa-utca 2-3. 2504

Vidéki fogyasztási szövetkezet

kereskedésképes keresztény üzletvezető, ki a fűszer-, vas- és rövidáru szakmában jártas, a román nyelvet bírja, azonnali belépésre. Ajánlatok „Megbízható” jellegre a kiadóhivatalba kértnek. 2741

Modern garcon lakás

mely 2 szobából, előszobából és fürdőszobából áll, (teljesen különálló ház) november 1-re kiadó Révay-utca 9 szám alatt. Értekezni lehet az udvarban. 1682

Jobb

házból való 2-3 iskolás fiut teljes ellátásra elfogad Kemény Miksa íz. tanító Aulich-u. 2. Zongora a házbán. 2895

Iskolás gyermekek

teljes ellátásra elfogadtatnak, hol elemi és polgári iskolai tantárgyakban, valamint zongora oktatásban részesülnek. Horovitz Samuné Petőfi-utca 10. I. emelet. 3371

4 magyar hold szálló

Győrön, a motor megálló közelében, szép termés rajta, új kolnával és az összes új kellekekkel más vállalat miatt azonnal eladó. Cím Titizer András Arad-Gáj, gözmalom tulajdonos. 3018

Kereskedősegéd

kerestetik vidéki vegyeskereskedésbe azonnali belépésre. Román nyelv ismerete kívántatik. Ajánlatok „Vidék 50” jellegre a kiadóhivatalba kértik. 2938

Mester Frigyes

kereskedelemtudományi tanfolyama, korábban az európai hírv kereskedelmi akadémia, Lipcse. Tizenkét tanár. — Prospektusok ingyen. 6829

Több mint 600 vagyonos hölgy sürgősen férjhez ohajt menni. Tekintet nélkül foglalkozásukra és vallásukra, csakis olyan urak jelentkezzenek — ha vagyontalanok is — a kiknek komoly a nősülési szándékuk. L. Schlesinger, Berlin 18. 3414

Eladó szálló!

Paulison az állomás közelében 3 kat. hold szép fekvéssel elsőrendű faj, bor és csemege szálló kolna, pinceéshordókkal együtt, természettel vagy anélkül is

Eladó.

Bővebbet Zabán János liszt-kereskedőnél Boros Béni-tér 9. 3283

Angol**bőr butorok**

készítését a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelben és a legolcsóbb árban készítjük. — Hazai és külföldi angol és német, sima és antik bőrből, stb.

Rajzokkal és bőrmintákkal, melyek most érkeztek, megkeresésre szívesen szolgálunk. 3076

Városi és megyei telefon 132. Szállítunk teljes lakberendezéseket a legújabb stílusban.

Kitűnő tisztelettel

Berán Antal és Fia

butorraktára

Forray-utca. Gróf Hunyady-ház.

Olcso bevasárlási forrás!**Kilényi C. és Társa**

a „Kék golyóhoz” 201

Arad, József főherceg-ut 11. sz.

Szülők figyelmébe! Ajánljuk iskolai növendékek részére

kitűnő minőségű és olcsóságaikról ismert fehérneműinket, valamint fegyházban kötött harisnyák, kötők, Cloth, lüster és vászon minőségekben. Sapkák, kalapok, iskolatáskák nagy választékban.

Különösen kiemeljük házilag készült leány és fiu ingeinket.

Telefon szám 765.

Telefon szám 765.

A beiratáshoz kiemelendő gyermek cipők, leány, fiu cipők. Fiu ingek óriási választékban.

Róna Jenő cipő-, fehérnemű- és uridivat-üzlete
Arad, Andrassy-tér 17. (Reinhart-ház.)

Nagy választék női és férfi cipőkben. — Uri fehérnemű kelengye készen és mérték szerint rendelve. — Elsőrendű gallérok, mansetták. — Nyakkendő különlegességek. — Legjobb minőségű bőrkecskék. Tartós harisnyák. 2001 Szabott árak.

Értesitem a n. é. fürdőző közönséget, hogy tulajdonomat képező

Alvácza (Arad és Hunyad-megye határan.)

kénes hőgyógyfürdő, mely ízületi csúznál, köszvény-nél, rheumánál, lobosodásnál stb. csodás gyógyhatást eredményez, az utóidényben, — szeptember—november — hóban, igen méltányos áron, heti 85 pengiával nyújt teljes ellátást. (I. rendű lakás, fürdőző s: reggeli kávé süteménnyel, ebéd 3 tál étel, vacsora 1 tál n. étel.) 8410

A fürdő előnye: Közvetlen vasúti állomás, közelség, kitűnő ételek és italok, tiszta, száraz szobák, figyelmes kiszolgálás, olcsó árak és csodás gyógyhatás.

Berkovits Izidor,
fürdőtulajdonos.

Allandó raktár bel és külföldi szövetekből

Malek Dezső, Arad

angol uri-szabó és katonai egyenruházati-műterme.

Van szerencsém a n. é. közönség szíves tudomására hozni, hogy külföldi tanulmányutamból visszatérve, f. évi aug. hó 15-től kezdve helyben, ideiglenesen a „Pannonia-szálló” I. emeletén, nov. hó 1-étől kezdve az újonnan épülő „Lloyd-palotában” Andrassy-tér 5. sz., a mai kor igényeinek teljesen megfelelő 3291

angol uri-szabó és egyenruházati-műtermet

nyitottam. — Sokoldalú tapasztalataim melyeket mint szabász a külföld nagyobb városaiban, ugyancsak a főváros elsőrendű műtermeiben sajátítottam el, azon kellemes helyzetbe jutottam, hogy a legkényesebb igényeknek is megfelelek. — Raktáron tartok mindennemű bel- és külföldi szöveteket és bélésárut a legjobb minőségben, dus választékban.

Mélyen tisztelt rendelőim ruháit díjmentesen vasalom.

Vidéki meghívásra személyesen megyek.

Magamat szíves figyelmébe ajánlván, illő tisztelettel

Malek Dezső, angol uri-szabó.

Elvemi pontos és szolid kiszolgálás!

Gróf Potocki uradalom Gurahoncon

ajánlja kitűnő minőségű

1858

2 éves száraz I. osztályu bükkkhasáb és dorongfáját

mindenkor a legméltányosabb árak mellett.

UGYANOTT KAPHATÓ

szőlőkaró, erdei és mezei talpfa.

INGYEN!

javitom a nálam vásárolt cipőket!

Cipő, kalap, uri divat cikkeket

Korányinál

Szabadság-tér 3. szám,

(volt Winternitz-féle helyiség)

veszünk a legjobban és legolcsóbban.

Kizárólagos lerakata a híres **Moskovits-féle Anatomiái cipőknek.** Számtalan előnye: versenykivüli árak. Nem veszti a formáját. Rugganyos járás. Kellemes viselet. Fájós lábaknál nélkülözhetetlen. **Megszünteti a lábizzadást! Győzdék meg!** 3307

Saját érdekében nézze meg kirakataimat!!

Hol szerezzük be ernyő és fűző szükségleteinket?

A temesvári ernyőgyár raktárában

Arad, Andrassy-tér 20. szám.

Megbízható, szolid, olcsó árak mellett.

Aradi Nyomda részvénytársaság könyvnyomdája.

Pontosan és gyorsan készítek ernyő áthuzatokat és javításokat.

Varga D. Dani.

Nyomatott Burger és Wirth budapesti festőgyárának festőkével.